

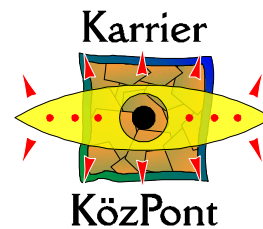
M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

**A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak
elhelyezkedési esélyei**

(Felmérés a BME-n 2000-ben végzettek körében)

BME Diákközpont
2002. augusztus

**A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem friss diplomásainak
elhelyezkedési esélyei**

(Felmérés a BME-n 2000-ben végzettek körében)

Szerzők:

Hajdú Csongor, a BME Karrier KözPont szakmai vezetője

Dr. Molnár Szabolcs, a BME Karrier KözPont korábbi vezetője

Tolonics István, a BME Támpont vezetője

Olvasó szerkesztő:

Tóth Sándor, a BME Diákközpont kommunikációs vezetője

Felelős kiadó:

Wintermantel Zsolt, a BME Diákközpont igazgatója

BME Diákközpont

2002. augusztus

---

1. Bevezetés

1997-ben fogalmazódott meg a Műegyetemi Ifjúsági Egyesület és a Budapesti Műszaki Egyetem Egyetemi Hallgatói Képviselőlet akkori vezetésében a gondolat, hogy a végzős hallgatók elhelyezkedésének, az Egyetemről alkotott véleményének megismerésére egy felmérést készít. Elhatározásukat az motiválta, hogy a megelőző években a mérnöki szakma presztízse, társadalmi elismertsége – nagyrészt a megelőző években végbement ipari szerkezetváltás miatt – erősen csökkent, a hazai oktatáspolitikai vezetői túlképzésről beszéltek.

A felmérés kutatási tervével a Műegyetemi Ifjúsági Egyesület pályázatot nyújtott be az Országos Foglalkoztatási Közalapítványhoz, mely azt támogatta. A konkrét lebonyolításhoz és megvalósításhoz a közben létrehozott BME Diákközpont Karrier Központja nyújtott infrastrukturális és szakmai háttérrel. A felmérés elkészítésének ideje egybeesett a mérnöki végzettségűek iránti munkaerőpiaci kereslet növekedésével, melyet alá is támasztott. Az elkészített tanulmány az Egyetemi Tanács ülésén is sikert aratott, s a Tanács határozatot hozott annak a következő években való megismétléséről. Ennek eredményeképpen készült el a felmérés az 1998-ban, az 1999-ben és most a 2000-ben végzetek körében, immár egyetemi feladatként, a Diákközpont felügyelete alatt.

Az iparban végbement dinamikus fejlődés és a műszaki diplomások iránti emelkedő munkaerőpiaci kereslet a korábbi negatív megítélést gyökeresen megváltoztatta, a kedvező folyamatokat az 1998-ban és 1999-ben végzetek elhelyezkedéséről készített felmérések is jól mutatták. Jelen felmérésben kapott eredmények a korábbi kedvező tendenciák változását mutatják, melyek összhangban vannak a gazdasági fejlődés ütemének csökkenésével, s hatással lehet rá a 2000. év kapcsán várt számítástechnika „világvégére” való felkészülés miatti munkaerő-piaci kereslet is.

A munkaerő-piaci folyamatok megismerése, az Egyetemen végzetek elhelyezkedésének, kereseti viszonyainak felmérése mellett, az Egyetemről alkotott véleményük megismerése továbbra is hasznos támpontokat ad az egyetem stratégiájának meghatározásához, s az elkövetkező években eszközül szolgálhat a potenciális hallgatók meggyőzésére, a jelentkezők létszámának, arányának növelésére. Tekintettel arra, hogy jelen felmérés már a negyedik, hasonló módon készített összesítés, a kutatási adatok talán már elegendőek ahhoz, hogy az aktuális állapot rögzítésén túl a középtávú tendenciákat is felismerhessük, elemezhesük.

A korábbi években készített felmérések eredményei a www.karrier.bme.hu/felmeresek.html címen olvashatóak.

---

2. Képzési adatok

2.1 Képzési adatok

Korábbi felméréseinkben az Egyetemnek az adott év felsőoktatási kibocsátásában képviselt súlyát az Oktatási Minisztérium Statisztikai Főosztályától kapott adatokból állítottuk össze. A korábban kapott táblázatok intézményre, képzési szintre, tagozatra, szakra, nemre és állampolgárságra bontva tartalmazták az adott évben kiadott diplomák számát, 2000-ben azonban a minisztérium megváltoztatta a statisztikai adatok feldolgozásának módját, s a 2000/2001. tanév felsőoktatási adatait Statisztikai Tájékoztatóban adta közre 2002-ben.

Felmérésünk a 2000-ben nappali tagozaton végzett magyar állampolgárságú hallgatók körében készült. Az Oktatási Minisztérium tájékoztatója a nappali tagozaton végzettekről csak kari szintig ad tájékoztatást, mely tartalmazza a nem magyar állampolgárok adatait is, s nem ad információt a végzettek szakjairól. Ezek alapján 2000-ben nappali tagozaton 29.843 fő szerzett egyetemi és főiskolai diplomát a magyar felsőoktatási intézményekben, 12.937 fő egyetemi szinten (kb. 43 %) és 16.906 főiskolai szinten. A statisztika szerint a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 1.275 fő kapott egyetemi oklevelet, mely szám az összes oklevelek számának 4,3 %-a, az összes egyetemi szinten végzetteknek pedig 9,9 %-a. Az Egyetem részesedése a kibocsátott diplomákból a statisztikák alapján fokozatosan csökken. Meg kell említeni még, hogy a közölt statisztikai adatok megbízhatóságát megkérdőjelezi, hogy a Tájékoztató szerint ugyanezen évben az Egyetemen összesen 4 fő végzett PhD szinten (2-2 fő az Építőmérnöki ill. Gépészmérnöki Karon), mely szám nyilvánvalóan nem valós.

Szakok szerinti bontás tekintetében az adott szakképzettséggel, nappali tagozaton végzettek számára kiadott oklevelek száma állt rendelkezésünkre. Ezen statisztika szerint 2000-ben összesen 31.597 oklevelet bocsátottak ki. Látható, hogy az oklevelek száma nem egyezik a kari bontású statisztikákban közölt oklevelet szerzettek számával, egyesek (pl. bölcsészkarok tanárszakon végzettei) több oklevelet is szereztek. Műszaki területen, mérnöki szakokon (a műszaki menedzser szak nélkül) 5.712 fő végzett, közülük 1.978-an egyetemi (kb. 35 %) diplomát vettek át. Tekintettel arra, hogy Egyetemünk 2000-ben nappali tagozaton csak mérnöki diplomát adott ki, s valószínűtlen, hogy egyszerre két mérnöki diplomát szerezzen valaki, a kari bontású statisztikában megadott szám szerint az Egyetem a mérnöki diplomák 64,5 %-át bocsátotta ki. E számok nem vethetőek össze a korábbi évekről közölt adatainkkal, mivel a statisztikai feldolgozás változása miatt a külföldi állampolgárságú hallgatókat is tartalmazzák.

---

3. A felmérés készítése

3.1 Kérdezési technika

A felmérést az előző évi felmérésekkel megegyező módon, kérdőíves technikával végeztük, melyet postai úton juttattunk el a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen 2000-ben egyetemi szintű alapképzésben, nappali tagozaton mérnöki diplomát szerzett magyar állampolgárságú hallgatóknak.

A felmérés során 45 kérdést tartalmazó kérdőívet juttattunk el a célcsoporthoz. A kérdőíves technika hátránya, hogy a beérkező válaszok száma várhatóan alacsonyabb, mint a személyes kikérdezésen alapuló technikáké. A címetek az Egyetem elektronikus nyilvántartási rendszeréből listáztuk ki, s lekerestük a végzetek telefonszámát is. Azon hallgatókat – arányuk kb. 50 % volt –, akiknek telefonszámuk is szerepelt, levelünk kiküldését követően telefonon is felhívtuk, s felkértük a kérdőív kitöltésére. E módszer eredményes volt, több hezitáló a kérdőív kitöltése mellett döntött, s több mint 70 esetben új levelet kellett küldeni, mivel az eredeti nem ért célba, vagy időközben már kidobták. Vélhetően nagyrészt a telefonos felkeresésnek is köszönhető, hogy a felmérték arányát, mely az elmúlt években folyamatosan csökkent, sikerült növelni. A válaszok – a korábbi évekhez hasonlóan – a végzés utáni év, azaz 2001. végére jellemző adatokat tartalmaznak. A kitöltött kérdőíveket díjmentes válaszborítékban küldhették vissza a válaszadók, így – mivel a kérdőív nem tartalmazott azonosító jelet – a felmérés a kiértékeléskor már anonim volt.

3.2 A kérdőív

A felmérés során használt kérdőív (ld. melléklet), az 1999-ben végzetteknel alkalmazotthoz képest egy kérdéssel bővült. Az új, 13. kérdésben arra kerestük a választ, hogy a hallgatók milyen forrásokból finanszírozták egyetemi tanulmányaikat. A fenti kérdésemelül a kérdőív azonos az előző felméréskor alkalmazottal, azon kérdéseknél, ahol egy adott időpontra jellemező foglalkoztatási/jövedelmi adatokra voltunk kíváncsiak, feltüntettük a pontos időpontot is. Három témakörben tettünk fel kérdéseket („Család”, „Tanulmányok, vélemények, továbbképzés”, „Munkahely”), az eredményeket is ezek sorrendjében tárgyaljuk, kivéve az új kérdésre (13.) kapott válaszokat.

4. A felmérés eredményessége, reprezentativitás

A felmérés során ahhoz, hogy megbízható adatokat kapjunk egyrészt minél nagyobb felmérési arány elérése a cél, másrészt ügyelni kell arra, hogy a felmérésbe bekerülők és az összes végzetek összetétele ne térjen el jelentősen egymástól. Az összetétel szempontjából – a korábbi felmérésekhez hasonlóan – mi a nemek arányát, az egyes karokon végzetek számát és a budapesti-vidéki hallgatók arányát tartottuk fontosnak. A felmérés ezen adatai az 1. számú táblázatban találhatók.

	KAROK							
	<i>Gépész.</i>	<i>Közlek.</i>	<i>Vegyész.</i>	<i>Építő.</i>	<i>Építész.</i>	<i>Villamos.</i>	<i>TTK</i>	Összes
Végzett	152 fő (14 %)	140 fő (13 %)	133 fő (13 %)	135 fő (13 %)	92 fő (9 %)	376 fő (36 %)	22 fő (2 %)	1050 fő (100 %)
<i>nő</i>	5 %	6 %	56 %	37 %	41 %	3 %	9 %	18 %
<i>férfi</i>	95 %	94 %	44 %	63 %	59 %	97 %	91 %	82 %
<i>Budapest</i>	46 %	34 %	44 %	40 %	34 %	42 %	32 %	41 %
<i>vidék</i>	54 %	66 %	56 %	60 %	66 %	58 %	68 %	59 %
Felmért	36 fő (11 %)	56 fő (17 %)	40 fő (13 %)	40 fő (13 %)	31 fő (10 %)	107 fő (34 %)	7 fő (2 %)	317 fő (100 %)
Visszaérkezett	24 %	40 %	30 %	30 %	34 %	28 %	32 %	30 %
<i>nő</i>	6 %	7 %	65 %	45 %	45 %	5 %	14 %	22 %
<i>férfi</i>	94 %	93 %	35 %	55 %	55 %	95 %	86 %	78 %
<i>Budapest</i>	37 %	29 %	49 %	33 %	26 %	44 %	29 %	38 %
<i>vidék</i>	63 %	71 %	51 %	67 %	74 %	56 %	71 %	62 %

1. táblázat: A végzetek és a felmérésben résztvevők jellemző létszámadatai (fő, %)

A táblázatból látható, hogy 1.050 fő kapott kérdőívet. A kiküldésnél eleve kiszűrtük azokat, akiknek a címe hiányos, illetve pontatlan volt, s „címezett ismeretlen” jelzéssel is 22 levél jött vissza. Az átlagos visszaküldési arány 30 %, ami felméréseink között a második legmagasabb arány, meghaladja az 1998 és 1999 években végzetek körében kapott 26 %-ot, de alacsonyabb az 1997-ben végzetek körében elért 36 %-os visszaküldési aránynál. A felmérés készítése előtt a visszaküldési arány növelése érdekében gondolkodtunk a sorszámozott kérdőívek kiküldésén (ekkor lehetőség nyílna a kérdőívet vissza nem küldőket még egy további körben újra megkeresni), végül ezt elvetettük. Helyette azokat, akiknek telefonszáma is szerepelt az adatbázisban, telefonon kerestük meg, s a visszaérkezési adatokból látható, hogy ez eredményes volt. Hátránya, hogy csak a célcsoport kb. 50 %-ának volt telefonszáma rögzítve az adatbázisban.

Az egyes karok tekintetében a visszaküldési arány elég széles intervallumban, 24-40 % között ingadozott. Ha a karok egymáshoz viszonyított arányát megvizsgáljuk (a táblázatban a létszám alatt

---

szereplő, zárójelbe tett százalék-érték) jó egyezést találunk a kiküldött és a visszaérkezett kérdőívek arányát illetően. A nemek arányát vizsgálva látható, hogy a nők körében a válaszadási hajlandóság minden kar esetében magasabb volt. A válaszadási hajlandóság a vidékiek körében általában magasabb, a teljes mintát tekintve azonban az eltérés mindkét esetben csak 4, illetve 3 %. Összességében kijelenthetjük, hogy a kapott minta a vizsgált jellemzők tekintetében meglehetősen jól leírja az alapsokaságot.

A Természettudományi Karon végzettek és felmértek száma alacsony, ezért adataikat kari adatként a magas szórás miatt nem adjuk meg, csak az egyetemi átlagban szerepelnek.

5. Családi körülmények

A családi körülmények felmérésekor egyrészt a végzetek életkorát, családi hátterét (szülei lakóhelyét, foglalkozását és iskolai végzettségét), másrészt jelenlegi életkörülményeiket (házastárs, gyermekek, lakáshelyzet) vizsgáltuk. E jellemzők tekintetében az előző évekhez képest nem várhatóak nagy változások, hiszen nem ismerünk ezen időszakban olyan jelentőségű hatást, ami az Egyetemre érkezők családi háttér-összetételét ugrásszerűen megváltoztatta volna.

A férfi/nő és a budapesti/vidéki hallgatók aránya összegyetemi szinten majdnem pontosan megegyezik a tavalyi adatokkal, s nem változott jelentősen a négy év során sem. Az egyes karok esetében tapasztalhatunk nagyobb eltéréseket, tendenciózus változások azonban nem fedezhetők fel.

5.1 Átlagéletkor

A felmérések során a végzetek végzőskori átlagéletkorára kapott értékeket a 2. táblázat tartalmazza. Az eredmények a végzősök átlagéletkorának az 1998-ban végzetek óta folyamatos növekedését mutatják. Minden kar esetében növekedést tapasztalunk, s az átlagéletkor továbbra is kiemelkedően magas az Építészmérnöki Karon.

	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
1997-ben végzetek	24,02	24,35	23,79	24,16	25,15	23,88	24,19
1998-ben végzetek	24,03	24,22	23,83	23,66	24,75	24,00	24,01
1999-ben végzetek	24,46	25,07	24,28	24,66	25,62	24,52	24,77
2000-ben végzetek	24,89	25,13	25,13	25,53	26,32	24,67	25,10

2. táblázat: A végzetek végzőskori átlagéletkora (év)

Az anonim kérdőívek miatt nem ismerjük, hogy a felmértek hány évesen kezdték meg egyetemi tanulásaikat, így a tanulásaik időtartama nem számítható ki pontosan. Nem valószínű azonban, hogy a kérdéses időben a felvettek átlagéletkora jelentősen emelkedett volna, így valószínű, hogy a végzőskori életkor emelkedése egyben a képzési idő jelentős növekedését is jelenti. Tavalyi felmérésünkben feltételeztük, hogy a növekedés oka az 1993-ban bevezetett kreditrendszer, s a képzési idő további növekedését feltételeztük. A kapott eredmény tavalyi feltételezésünket támasztja alá, s ez esetben a tendencia továbbra is emelkedő marad, amely finanszírozási kérdéseket vet fel.

5.2 Családi háttér

A hallgatók családi hátterének vizsgálatával egyrészt információkat nyerhetünk a jelen pályakezdő műszaki értelmiség családi hátteréről, azaz a felmért réteg társadalmi mobilitásáról, másrészt a szülők lakhelye, iskolai végzettsége fontos információkat szolgáltat az Egyetemnek is, hiszen ezek ismeretében a hallgatók „toborzása” – azaz a jelentkezők létszámának növelése – célzottan és nagyobb hatékonysággal végezhető.

5.2.1 A szülők lakhelye

A 3. táblázat a szülők lakhelyének karok szerinti eloszlását mutatja. Az eloszlás összegytemi szinten az előző évi felmérések adataihoz képest gyakorlatilag nem változott, a BME országos képzési szerepét mutatja, hogy a vidékről származó hallgatók többségben vannak. Az egyes karok tekintetében megfigyelhetünk jelentős változásokat, ezek között jellemző tendenciákat nem tapasztalunk, például a Gépészmérnöki és a Közlekedésmérnöki Karokon tavaly a budapestiek arányának növekedését tapasztaltuk, a jelen felmérésben kapott adatok azonban jelentősen alacsonyabbak. A férfiak és a nők szülei lakhelyének megoszlásában nem találtunk különbséget.

	1997	1998	1999	KAROK						
	Átlag	Átlag	Átlag	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Budapest	40	40	40	37	28	49	33	26	44	37
Nagyváros	28	28	24	29	25	18	17	39	22	24
Kisváros	22	21	22	20	27	28	30	19	20	24
Község	10	11	14	14	2	5	20	16	14	15

3. táblázat: A szülők lakhelyének eloszlása (%)

5.2.2 A szülők foglalkozása

A szülők jelenlegi státuszát vizsgálva az előző évekhez hasonló eredményt kaptunk. A szülők legnagyobb része gazdaságilag aktív (apák 66, anyák 69 %-a), és közel egyötödük nyugdíjas (20 ill. 23 %). A regisztrált és nem regisztrált munkanélküliek aránya (2 ill. 3 %) a tavalyi évben kapottnál kicsit magasabb.

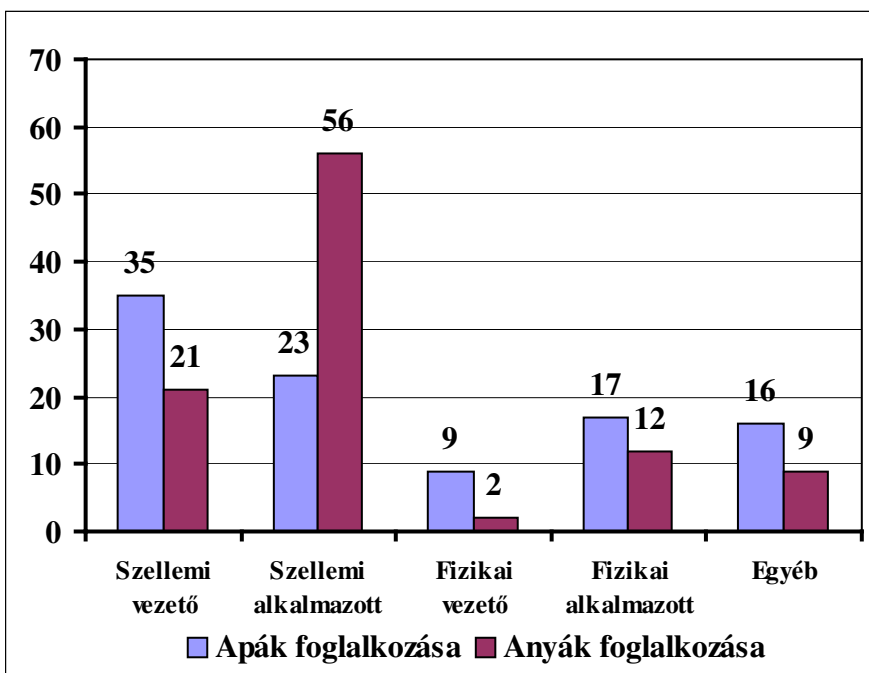
A jelenlegi/legutolsó foglalkozásra vonatkozó kérdésnél előzetesen öt foglalkozási kategóriát különítettünk el. A korábbi években kapott átlagértékek, valamint a jelen felmérés adatai karonkénti bontásban a 4., illetve 5. táblázatban láthatóak, a jelen felmérésben kapott átlagértékeket az 1. ábrán hasonlíthatjuk össze.

	1998 Átlag	1999 Átlag	KAROK						
			Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Szellemi munkakörben vezető beosztású alkalmazott	39	32	44	33	40	25	27	37	35
Szellemi munkakörben alkalmazott	26	25	17	24	15	32	13	26	23
Fizikai munkakörben vezető beosztású alkalmazott	4	8	8	5	11	5	13	9	9
Fizikai munkakörben alkalmazott	13	20	17	22	17	15	17	16	17
Egyéb	18	15	14	16	17	23	30	12	16

4. táblázat: Az apák jelenlegi/legutolsó foglalkozásának eloszlása (%)

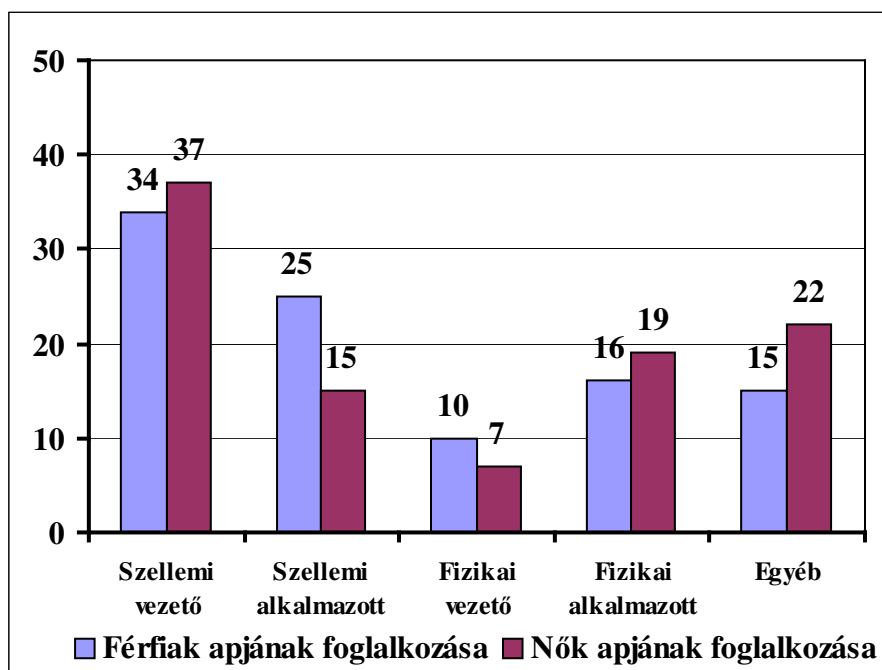
	1998 Átlag	1999 Átlag	KAROK						
			Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Szellemi munkakörben vezető beosztású alkalmazott	23	18	28	16	15	20	35	20	21
Szellemi munkakörben alkalmazott	56	58	50	52	57	57	52	62	56
Fizikai munkakörben vezető beosztású alkalmazott	3	3	-	5	3	-	-	1	2
Fizikai munkakörben alkalmazott	11	12	17	18	13	17	3	8	12
Egyéb	7	9	5	9	12	6	10	9	9

5. táblázat: Az anyák jelenlegi/legutolsó foglalkozásának eloszlása (%)

1. ábra: Az apák és az anyák jelenlegi/legutolsó foglalkozása (%)

Az ábrán látható, hogy szülők jellemzően szellemi munkakörben dolgoznak (az apák 58, az anyák 77 %-a), az apák jellemzően vezető, az anyák nem vezető beosztásban. Az egyéb kategóriát megjelölők száma az apák között magasabb, többségük egyéni vállalkozó. A szellemi munkakörben vezető beosztású szülők száma a tavaly tapasztalt csökkenés után növekedett.

2. ábra: Az apák foglalkozása az egyes nemeken belül (%)

A fentiek mellett kiértékeljük a végzettek neme szerinti bontásban a szülők foglalkozásának eloszlását. A kapott eredmények jellege nem tér el jelentősen a korábbi felmérésekben tapasztaltaktól. A szülők foglalkozását illetően nincs jelentős eltérés a nemek között (az apák foglalkozásának nemek szerinti megoszlását mutatja be a 2. ábra).

5.2.3 A szülők iskolai végzettsége

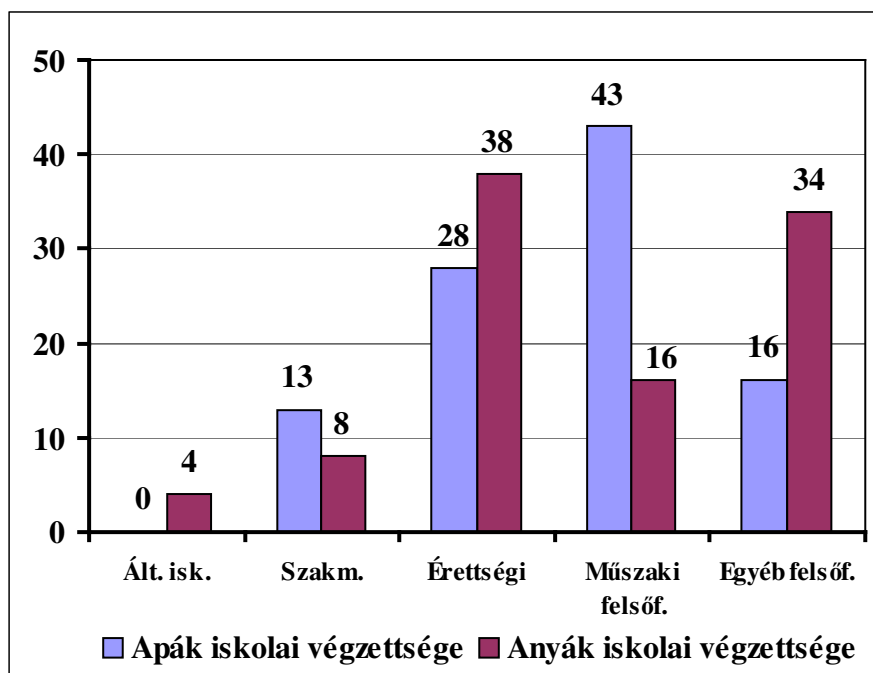
Az iskolai végzettségre öt kategóriát különítettünk el, a válaszok karonkénti bontása a 6. és a 7. táblázatban található, az átlagértékeket az 3. ábrán hasonlítottuk össze.

	KAROK						
	<i>Gépész.</i>	<i>Közlek.</i>	<i>Vegyész.</i>	<i>Építő.</i>	<i>Építész.</i>	<i>Villamos.</i>	Átlag
Általános iskola	-	-	-	-	-	1	-
Szaktanácsadó intézet	14	21	23	10	10	7	13
Érettségi	28	27	15	36	39	26	28
Műszaki főiskola, egyetem	47	34	42	41	35	50	43
Egyéb főiskola, egyetem	11	18	20	13	16	16	16

6. táblázat: Az apák iskolai végzettségének eloszlása (%)

	KAROK						
	<i>Gépész.</i>	<i>Közlek.</i>	<i>Vegyész.</i>	<i>Építő.</i>	<i>Építész.</i>	<i>Villamos.</i>	Átlag
Általános iskola	-	5	5	3	-	5	4
Szaktanácsadó intézet	8	11	8	10	10	6	8
Érettségi	56	43	31	44	45	26	38
Műszaki főiskola, egyetem	11	12	15	13	19	21	16
Egyéb főiskola, egyetem	25	29	41	30	26	42	34

7. táblázat: Az anyák iskolai végzettségének eloszlása (%)

3. ábra: A szülők iskolai végzettsége (%)

A kapott eredményeket szemlélve azonnal szembetűnő az a tény, hogy a végzett hallgatók szüleinek iskolai végzettség szerinti eloszlása jelentősen eltér az állampolgárokétól. (A korábbi felmérések e tekintetben hasonló eredményeket adtak.) Nagyon magas, és a tavalyi évben kapotthoz képest is nőtt a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (az apák körében 59 %, az anyák körében 50 %), s alacsony az általános iskolát vagy szakmunkásképzőt végzetek aránya.

Az apák és az anyák közötti különbségeket vizsgálva az ábráról látható, hogy a szülők iskolai végzettsége között is jelentős eltérést figyelhetünk meg. Az anyák körében a legjellemzőbb iskolai végzettség az érettségi, aránya azonban a korábbi években mérthez képest csökkent, a felsőfokú végzettséggel rendelkező anyák között a műszaki végzettségük aránya kb. egyharmad. Ezzel szemben az apák körében a legjellemzőbb a felsőfokú műszaki végzettség, emellett jelentős részüket más felsőfokú végzettséggel rendelkezik.

5.3 Jelenlegi családi helyzet

A jelenlegi családi helyzet vizsgálatánál a korábbi felmérésekhez hasonlóan csak három kérdésre térünk ki. A kapott eredmények hasonlóak a korábbi években kapottakhoz, néhány esetben azonban kismértékű eltérést tapasztalhatunk, melyek nem takarnak minőségi változást. A házastárssal, élettárssal élők nemenkénti és összesített arányát a 8. táblázat tartalmazza.

Házastársa, élettársa	Férfi	Nő	Összesítve
Van	31	40	33
Nincs	69	60	67

8. táblázat: A házastárssal, élettárssal élők nemeken belüli és összesített aránya (%)

A táblázatból az előre várt eredmény olvasható ki, azaz a házastárssal, élettárssal élők aránya a nők körében magasabb. A tavaly kapott eredményekhez viszonyítva a házastárssal, élettárssal élők aránya csökkent, s csökkent a gyermekek száma is (a felmérésben szereplő 319 főnek mindössze 23 gyermeke volt).

A családi körülmények közül a lakáshelyzetet is vizsgáltuk, mely mind a pályakezdés, mind a családalapítás szempontjából kiemelkedően fontos szempont. E téren továbbra sem túl jó a helyzet, amit a 9. táblázat mutat.

	KAROK						Átlag
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villam.	
Lakása van	50	38	38	48	42	30	38

9. táblázat: A lakással rendelkezők aránya az egyes karokon és átlagosan (%)

A végzés után egy évvel a felmérteknek 38 %-a rendelkezett saját lakással, ami a tavaly kapotthoz képest kismértékű csökkenést jelez. A saját lakással nem rendelkezők lakhatási lehetőségeit a 10. táblázat mutatja. Látható, hogy túlnyomó részük még a szülőkkel együtt lakik.

	Hol lakik?			
	Szüleivel	Rokonainál	Albérletben	Egyéb jogcímen
Lakása nincs	54	4	35	7

10. táblázat: A saját lakással nem rendelkezők lakóhelye (%)

6. Tanulmányok, vélemények, továbbképzés

6.1 A tanulmányok finanszírozása

Az egyetemi tanulmányok finanszírozásának forrását korábbi felméréseinkben nem vizsgáltuk, bár e kérdéssel társadalom- és felsőoktatás-politikai vitákban, főképpen a felsőoktatási tandíj bevezetése óta gyakran foglalkoztak. A kérdés feltevésének közvetlen oka az volt, hogy a diákhitel 2000. évi bevezetésével a tanulmányok finanszírozására új csatorna nyílt. Ezt a lehetőséget a 2000. évben végzettek természetesen még nem tudták igénybe venni, de e kérdés vizsgálata mindenképpen érdeklődésre tarthat számot, s a későbbi felmérésekkel összehasonlítva a diákhitel bevezetésének illetve a hallgatói normatíva változásának hatásait – melyekkel kapcsolatosan viták várhatóak – vizsgálhatjuk.

A kérdésnél a válaszoló a rendelkezésére álló 100 %-ot 7 kategória között oszthatta meg, a válaszok a 11. táblázatban láthatóak.

	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Családi támogatás	62	61	67	62	77	66	65
Saját jövedelem	13	16	10	14	9	15	14
Áll./önkorm./egyetemi ösztöndíj	18	19	21	18	11	15	17
Más (pl. vállalati) ösztöndíj	2	2	-	2	-	1	1
Szociális támogatás	2	2	2	4	2	3	3
Hitel, kölcsön	1	-	-	-	-	-	-
Egyéb forrás	2	-	-	-	-	-	-

11. táblázat: *Tanulmányok finanszírozásának forrása (%)*

A táblázatból jól látható, hogy a tanulmányok finanszírozásának fő forrása a családi támogatás. A válaszadók 12 %-a kizárólagosan e forrásra támaszkodva végezte el tanulmányait, s csak 4 % (12 fő) nyilatkozott úgy, hogy egyáltalán nem vett igénybe családi támogatást. E kategória aránya az átlagosnál jóval magasabb az Építészmérnöki Kar hallgatói között. Ez a tény azért is figyelemre méltó, mivel adataink szerint az Építészmérnöki Kar hallgatóinak átlagéletkora a legmagasabb.

A döntően az Egyetem által, a hallgatói normatívából folyósított tanulmányi ösztöndíj és szociális támogatás összességében jelentős mértékű, együttesen 20 %-os forrást jelentett. A tanulmányi ösztöndíj és a szociális támogatás szerepének további értékelésekor figyelembe kell venni azt is, hogy a válaszadók 23 %-a az ösztöndíjat, 81 %-a pedig a szociális támogatást egyáltalán nem jelölte meg. E számok egyrészt azt mutatják, hogy a támogatások odaítélésénél érvényesülnek az Egyetem szabályzatában foglaltak (ti. a

---

támogatások nem a „fűnyíróelv”, hanem a teljesítmény és a rászorultság alapján adhatóak), másrésről mutatják, hogy azok körében, akik részesülnek ezen támogatásokból, az egyetemi tanulmányok finanszírozásában e kategóriák részesedése magasabb (ösztöndíj esetében 22 %, szociális támogatás esetében 13 %).

A várakozásoknak megfelelően a finanszírozási források között magas a saját jövedelem részaránya is, érdekes, hogy 1 fő Gépészmérnöki Karon végzett ezt jelölte meg tanulmányai elvégzéséhez kizárólagos forrásként. Az „Hitel, kölcsön” kategóriát 4 fő (5-20 % közötti értékekkel), az egyéb kategóriát 2 fő (árvasági támogatás) jelölte meg tanulmányai forrásaként.

6.2 A tanulmányok megítélése

A 12. táblázatban látható, hogy a végzetek a képzés során szerzett ismereteket, a diplomát mennyire tartják értékesnek, hasznosíthatónak a munkavégzés során. A frissen végzetek véleménye a képzésről egyik fontos eleme lehet az Egyetemünkön most alakuló minőségbiztosítási rendszernek. Természetesen itt nem szakemberek ítélik meg az oktatást, szempontjaik sem szakmaiak. Még azt is meg lehet kockáztatni, hogy kicsivel több munkában töltött idő után a felvett adatok értékelése más képet adna. Azt is fontos megjegyezni, hogy a visszajelzések nem egyszerűen az oktatás megítélése alapján születnek. A válaszadók véleményét valószínűleg befolyásolja a szakma általános megítélése az egyetemi szakemberképzésről, a munkaerőpiac telítettsége az egyes szakterületek esetében, és nem elhanyagolható az a hatás sem, amit a karhoz, a kari oktatókhoz való utólagos kötődés, a szakmai kapcsolatok fennmaradása jelent.

Az immár negyedik alkalommal végzett felmérés arra is lehetőséget ad, hogy a változás tendenciáit egyes képzések esetében külön-külön is megfigyelhessük. Felhívjuk azonban a figyelmet, hogy az eredeti kérdőív válasz-sora időközben megváltozott. Eredetileg a „Mennyire érzi hasznosnak az egyetemen tanultakat munkájában?” kérdésre adható válaszlehetőségek (lásd a táblázat első oszlopában) utolsó tagja, a „szemléletet adott”, nem az értéksor legalacsonyabb értéke volt, sokkal inkább biztosított lehetőséget kiterő válasz adására. Ezért helyettesítettük az értéksorba illő válasszal: „alig használható”. Ez nyilvánvaló törést jelent a változások megfigyelésekor, így jelen felmérésben nem szerepeltetjük a változásokat karonként jelző grafikonokat. Gondolatokat ébresztő változások azért így is megfigyelhetők, mint például az építész képzés felértékelődése (12. táblázat: elengedhetetlen – 48%).

A 12. táblázat egy másik változása, hogy a 2000. évben végzetek esetében már a Természet és Társadalomtudományi Kar végzett hallgatók véleményét is feltüntettük – bár a válaszadók száma ezen a karon alacsony, a válaszok reprezentatívnak tekinthetők –, így egy újabb oszloppal bővült a táblázat. Az „Átlag” oszlopot viszont elhagyjuk, mert ez az elméleti, az egyetemre általában vonatkozó százalékos érték

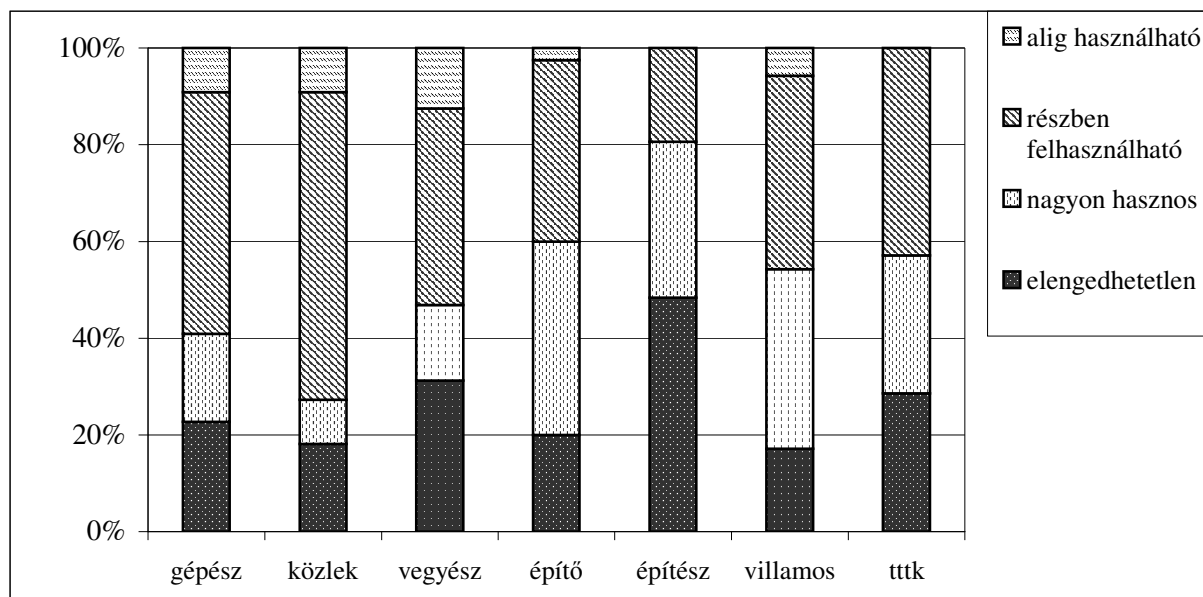

gyakorlatilag nem használható. A válaszadók számának növekedése esetén éppen az ellenkező irányba, a további bontás irányába való elmozdulás indokolt, a karok helyett az egyes szakok vizsgálatát javasoljuk; több karunkon folyik ugyanis egymástól lényegesen különböző szakmák oktatása (pl. gépészmérnök és ipari termék- és formatervező, vagy villamosmérnök és informatikus).

1997.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Elengedhetetlen	38	20	22	17	30	23	25
Nagyon hasznos	12	20	26	23	30	21	22
Részben felhasználható	26	40	41	28	31	33	33
Szemléletet adott	24	20	11	32	9	23	20
1998.							
Elengedhetetlen	21	9	22	17	18	13	17
Nagyon hasznos	30	20	38	29	46	34	34
Részben felhasználható	40	50	34	46	32	44	43
Szemléletet adott	9	21	6	8	4	9	6
1999.							
Elengedhetetlen	11	10	36	33	38	16	24
Nagyon hasznos	36	24	16	34	30	39	32
Részben felhasználható	53	59	40	31	32	39	40
Szemléletet adott	-	7	8	2	-	6	4
2000.*							
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Elengedhetetlen	23	18	31	20	48	17	29
Nagyon hasznos	18	9	16	40	32	37	29
Részben felhasználható	50	64	41	38	20	40	42
Alig használható	9	9	12	2	0	6	0

* A kérdőíven szereplő kérdéssor utolsó eleme a 2000-ben végzetek felmérésekor megváltozott

12. táblázat: Az egyetemi tanulmányok hasznossága a végzetek munkájában (%)

4. ábra A tanulmányok hasznosságának megítélése a 2000-ben végzettek körében (%)

A következő táblázatokon azt követhetjük figyelemmel, hogy mit tartanak a végzettek képzésük erősségének. Általában a műegyetemi képzésre jellemző adatokat találunk itt, a felmérés évétől és a karoktól tulajdonképpen független a megítélés, hogy a képzések erősségét elsősorban a szakmai problémákra való felkészítésben látják a végzettek. Ugyancsak jellemző például, hogy az emberi, munkatársi kapcsolatok fontosságára a válaszadók egyöntetű véleménye alapján egyáltalán nem tér ki az oktatás, azonban amint az a 14. táblázatból majd ki is derül, a túlnyomó többség nem is hiányolja a képzésből ezt a tematikát.

Hanyagló tendenciát fedezünk fel, ha a pénzügyi, jogi, kommunikációs ismeretek sorait vizsgáljuk. Ha arra gondolunk, hogy mennyit (nem) változott ezen ismeretek oktatásának súlya az utóbbi években a tanterveken belül, illetve mennyit változott az ilyen ismeretek fontossága a gyakorlati életben, akkor az egyre alacsonyabb százaléktételek magyarázatát leljük.

A Vegyészkaron továbbra is kiemelkednek a gyakorlati ismeretek oktatásának értékei, amelyek minden bizonnyal a laborgyakorlatok hasznosságának utólagos elismerését jelentik.

1997.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Gyakorlati ismeret	4	8	31	11	20	8	13
Felkészítés szakmai problémákra	70	58	59	52	62	69	60
Pénzügyi, jogi, kommunikációs ism.	13	16	-	4	4	8	9
Szó esett az emberi kapcsolatokról	-	-	-	-	2	-	-
Probléma megoldási képesség fejl.	2	-	3	2	-	5	2
Szakmai elmélet	11	8	7	17	6	8	10
Mérnöki szemlélet	-	6	-	7	2	1	3
Nem válaszolt	-	4	-	7	4	1	3
1998.							
Gyakorlati ismeret	9	8	19	8	7	4	8
Felkészítés szakmai problémákra	32	44	59	64	71	62	58
Pénzügyi, jogi, kommunikációs ism.	29	18	6	6	-	5	9
Szó esett az emberi kapcsolatokról	-	5	-	2	-	1	1
Probléma megoldási képesség fejl.	9	-	3	2	-	6	4
Szakmai elmélet	12	10	3	8	11	12	9
Mérnöki szemlélet	6	13	-	6	4	6	6
Nem válaszolt	3	2	10	4	7	4	5
1999.							
Gyakorlati ismereteket ad	3	7	31	6	19	8	11
Felkészítés szakmai problémákra	68	53	35	63	59	67	60
Pénzügyi, jogi, kommunikációs ism.	13	10	4	10	4	6	8
Szó esett az emberi kapcsolatokról	-	-	3	-	2	1	1
Egyéb	16	30	27	21	16	18	20
2000.							
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Gyakorlati ismereteket ad	6	2	28	9	14	4	43
Felkészítés szakmai problémákra	58	53	50	58	69	69	28
Pénzügyi, jogi, kommunikációs ism.	3	18	3	-	-	7	-
Szó esett az emberi kapcsolatokról	-	2	-	-	-	-	-
Egyéb	33	25	19	33	17	20	29

13. táblázat: Az egyetemi képzés erősségei (%)

Szinte az előző táblázatok adatainak ellenőrzése látható a 14. táblázatban, itt ugyanis a képzés gyengeségeire kérdeztünk rá. A vezető gyengeség továbbra is a szakmai gyakorlatok hiánya, vagy nem kielégítő aránya az oktatás egészén belül. Az egyetem több karán is megjelent alternáló képzés jelenthet megoldást ennek a hiánynak a megszüntetésére.

A szakmai anyagon túlmutató jogi, közdasági képzés hiánya – az előző táblázatsor adataihoz

hasonlóan – itt is megjelenik, és nem hunyhatunk szemet afölött sem, hogy a válaszadók jelentős része nem tartja korszerűnek a képzéseken megszerezhető szakmai ismereteket. Jellemző még, hogy az adatsorok az évről évre történő felmérések esetében nem változnak jelentős mértékben, ami csak azért elgondolkodtató, mert felveti az oktatás és az oktatott tananyag folyamatos korszerűsítésének problémáját.

1997.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Nem korszerű szakmai ismeret	9	12	10	12	15	10	12
Kevés szakmai anyagon túlm. ism.	17	12	31	21	19	28	21
Kevés szakmai gyakorlat	32	46	3	33	23	38	29
Nem elégséges nyelvtanulási lehet.	24	8	31	12	4	6	14
Nem esett szó emberi kapcsol.	11	12	22	14	19	10	15
Egyéb	4	-	3	2	9	2	3
Nem válaszolt	4	10	-	6	11	6	6
1998.							
Nem korszerű szakmai ismeret	12	31	16	21	32	22	21
Kevés szakmai anyagon túlm. ism.	21	17	11	30	18	15	20
Kevés szakmai gyakorlat	50	28	25	34	21	36	33
Nem elégséges nyelvtanulási lehet.	9	6	16	6	7	4	7
Nem esett szó emberi kapcsol.	-	-	19	2	7	6	5
Egyéb	3	6	6	2	-	6	4
Nem válaszolt	5	12	7	5	15	11	10
1999.							
Nem korszerű szakmai ismeret	13	10	5	11	24	10	13
Kevés szakmai anyagon túlm. ism.	18	24	22	16	22	16	19
Kevés szakmai gyakorlat	43	21	32	43	22	46	37
Nem elégséges nyelvtanulási lehet.	13	21	22	9	14	9	13
Nem esett szó emberi kapcsol.	9	19	13	12	9	10	11
Egyéb	2	-	6	3	9	5	4
Nem válaszolt	2	5	-	6	-	4	3
2000.							
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Nem korszerű szakmai ismeret	15	10	9	12	14	13	25
Kevés szakmai anyagon túlm. ism.	3	6	9	9	17	4	0
Kevés szakmai gyakorlat	59	45	26	54	20	50	0
Nem elégséges nyelvtanulási lehet.	3	16	26	0	6	7	0
Nem esett szó emberi kapcsol.	0	6	14	3	11	9	50
Egyéb	15	10	9	12	14	13	25
Nem válaszolt	5	7	7	10	18	4	0

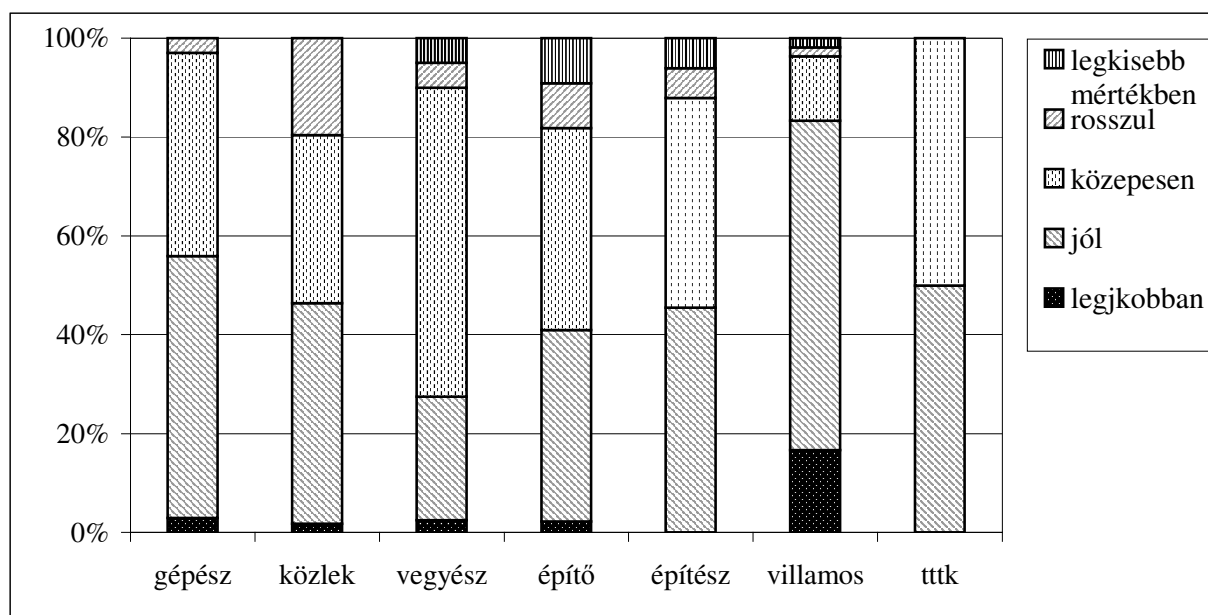
14. táblázat: Az egyetemi képzés hiányosságai

6.3 A szakma megbecsültségének megítélése

Nem kérdés, hogy az erre a kérdésre adott egyéni válaszok szubjektív tartalma a legnagyobb, így az alacsony százalékértékek, amik valójában 1-2 válaszadó véleményét jelentik, inkább jellemzik néhány kezdő mérnök elégedettségét (elégedetlenségét) saját sorsával, mint magának a szakma elismertségének objektív megítélését. A táblázatok értékei évről évre azt jelzik, hogy a válaszadó végzetek közel fele úgy érzi, hogy szakmája jól megbecsült szakma. Kicsit kevesebben tartják munkájukat közepesen elismertnek, és a válaszadók között tíz százalék alatti azoknak a száma, akik úgy érzik, hogy rosszul elismertek. Szélsőséges megítélések gyakorlatilag egyáltalán nem jelentek meg a válaszokban.

1998.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Legnagyobb mértékben megbecsült	-	3	-	-	-	21	7
Jól elismert	42	33	34	33	46	60	44
Közepesen elismert	52	53	56	50	39	17	40
Roszul elismert	3	8	9	17	11	3	8
Legkisebb mértékben sem elismert	3	3	-	-	4	-	1
1999.							
Legnagyobb mértékben megbecsült	5	-	-	-	9	17	7
Jól elismert	41	52	24	38	38	65	47
Közepesen elismert	51	38	52	54	40	13	37
Roszul elismert	3	10	20	6	11	3	7
Legkisebb mértékben sem elismert	-	-	4	2	2	2	2
2000.							
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Legnagyobb mértékben megbecsült	3	2	3	2	0	17	0
Jól elismert	53	45	25	39	45	67	50
Közepesen elismert	41	34	63	41	42	13	50
Roszul elismert	3	19	5	9	6	2	0
Legkisebb mértékben sem elismert	0	0	4	9	7	1	0

15. táblázat: A végzetek véleménye szakmájuk megbecsültségéről (%)

5. ábra A szakmai megbecsültség megítélése a 2000-ben végzettek körében (%)

6.4. Továbbképzés

A 16. táblázat a végzett hallgatók továbbképzési igényét jellemzi. Mint korábban is elmondtuk, ennek az igénynek az ismerete az egyetem számára elemi fontosságú, hiszen az élethosszig tartó tanulás alapkonceptiójára építve az Egyetem – amennyiben versenyképes – hosszútávon biztosíthatja szerepének megfelelő részesedését az oktatási piacon mind tanfolyami, mind posztgraduális szinten. Az igény (vagy legalábbis a válaszadók elhatározottsága) évről évre változatlanul nagyon magas, s ennek a tapasztalatnak alapján érdemes a végzettek számára szervezett képzéseket indítani.

	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Nem	3	11	2	5	10	4	0
Igen	97	89	98	95	90	96	100

16. táblázat: A végzettek továbbképzés iránti igénye (%)

A 17. táblázatban ugyancsak a korábbi évekhez hasonló adatokat találunk. A megkérdezettek itt adtak választ arra a kérdésre, hogy milyen tartalmú továbbképzéseken vennének részt szívesen. Mint látható – az Építészkar kivételével – nagyjából azonos a hajlandóság a szakmai és a közgazdasági – menedzsment irányú továbbképzésre.

	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Szakmai	56	41	46	47	64	53	66
Menedzsment, közgazdasági	44	54	46	53	20	43	22
Egyéb	-	5	8	-	16	4	22

17. táblázat A végzettek által igényelt továbbképzések tartalma (%)

A 18. táblázat tartalmazza a továbbképzés formájára vonatkozó igényeket. A számok azt mutatják, hogy a végzettek többsége iskolarendszerű képzésben, várhatóan másoddiplomás képzés keretében szeretne újabb, hasznosítható tudás birtokába jutni.

	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	TTTK
Posztgraduális	13	26	23	16	12	23	2
Tanfolyam	2	7	3	8	1	16	1
Vállalati tréning	5	7	7	4		20	
Önképzés	5	3	1	3	5	20	3

18. táblázat A végzettek által igényelt továbbképzési formák (%)

---

7. Munkahely

A kérdőív II. és III. részében szereplő kérdések a felmérés foglalkoztatáspolitikai szempontból fontos részeit tartalmazzák, melyek a végzetek elhelyezkedésével kapcsolatos információkra (az elhelyezkedés módja, az egyetem szerepe az álláskeresésben), a munkájuk jellegére (szakmaiság, beosztás), valamint a jelenlegi munkahelyük és beosztásuk jellemzőire (munkakör, státusz, havi bruttó jövedelem, a munkaadó jellemzői), valamint a szakmájukról, munkájukról általuk alkotott képre, elégedettségükre terjednek ki. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedési lehetőségeire, az egy éve praktizáló mérnökök elismertségére és megbecsültségére vonatkozó információk az egyetem számára kiemelkedően hasznosak, mivel ezekből következtetni lehet a különböző karon végzett hallgatók iránti munkaerő-piaci keresletre. Ezek az információk felhasználhatók az egyetem stratégiai céljainak és társadalmi marketingjének kialakítása során. A végzetek jelenlegi munkahelyével kapcsolatos adatok – az országos munkaügyi-statisztikai adatokkal egybevetve – támpontot nyújthatnak az egyetem középiskolásoknak szóló propaganda-tevékenységéhez a mérnöki végzettség iránti igény alátámasztásával.

7.1 Elhelyezkedés

A végzetek foglalkoztatási státuszát kari bontásban a 19. táblázat tartalmazza. A felmérésben résztvevő, az egyetemen 2000-ben végzetek között három regisztrált munkanélküli volt (a felmérésben részt vevők 0,9 %-a). A munkanélküliek aránya az évek során folyamatosan növekszik: míg az 1998-ban végzett felmérték között egyetlen munkanélküli volt, az előző évben már kettő, az idei felmérésre válaszolók között pedig az állást nem találók aránya csaknem elérte az egyetemi végzettségűek országos munkanélküliségi rátáját (2001-ben 0,95 % a KSH adatai alapján). Ugyanebben az időszakban a főiskolai végzettséggel rendelkezők munkanélküliségi rátája 1,7 % volt, míg teljes munkanélküliségi ráta 5,7 %-ot mutatott (forrás: KSH).

A gazdaságilag inaktívak aránya hasonló tendenciát mutat: amennyiben a doktori képzésben résztvevő hallgatókat is gazdaságilag aktívnak tekintjük, a tavaly mért 2 %-hoz képest az idén 5 % (egyetlen év alatt a gazdaságilag inaktívak aránya két és félszeresére nőtt). Ezt elsősorban a nappali tagozaton továbbtanuló hallgatók és a munkanélküliek számának növekedése okozta.

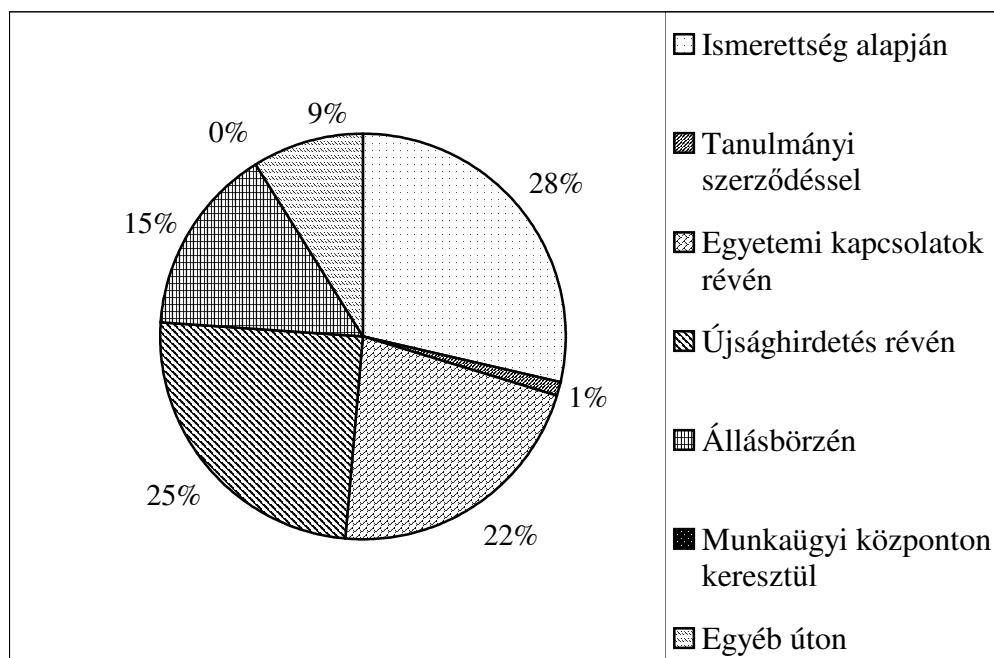
Munkaerőpiaci státusz	Átlag			KAROK						
	1997.	1998.	1999.	Gépész	Közlek.	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
Munkaviszony	75	77	82	83	79	69	95	70	73	76
Megbízási szerződés	4	4	4	–	7	–	–	3	6	4
Vállalkozó	4	3	5	6	2	–	2,5	15	3	4
Munkanélküli	–	–	1	–	3	–	–	–	1	1
Doktorandusz	16	12	7	3	5	25	25	3	14	11
Nappali hallgató	–	3	–	8	–	3	–	3	2	2
Egyéb	1	1	1	–	4	3	–	6	1	2

19. táblázat: A végzetek munkaerő-piaci státusza (%)

A táblázatból látható, hogy a pályakezdők túlnyomó többsége munkaviszonyban foglalkoztatott. Arányuk az Építőmérnöki Karon végzetek körében a legmagasabb (95 %), és a Vegyészmérnöki Karon diplomát szerettek körében a legalacsonyabb (69 %). A nagyfokú eltérést a második legjellemzőbb státusszal rendelkezők, a doktoránsok aránya magyarázza: míg a Vegyészmérnöki Kar végzőseinek 25 %-a döntött úgy, hogy doktori címet szerez, addig az Építőmérnöki Karon ez az arány mindössze 2,5 %. A munkaviszonyban foglalkoztatottak arányához képest a megbízási szerződés alapján dolgozók aránya alacsonynak mondható (a gépész-, vegyész- és építőmérnökök között ez az arány nulla, de még a közlekedésmérnökök körében is mindössze 7 %), akárcsak a vállalkozók aránya. Az önálló vállalkozással rendelkezők aránya – az előző évhez hasonlóan – csak az Építésmérnöki Kar esetén haladja meg a 10 %-ot. Ez elsősorban az építésmérnökök által végzett művészeti és tervezési munkák sajátosságaival hozható kapcsolatba.

Az előző évek adatait is tekintve megállapítható, hogy a munkaviszonnyal rendelkezők arányának az évek során folyamatosan növekvő tendenciája megtört, akárcsak a doktoráns hallgatók arányának folyamatos csökkenése. A megbízási szerződés alapján dolgozók aránya a négy év alatt egyáltalán nem változott, és a vállalkozók aránya is stabilnak tekinthető (3-5 % között ingadozik). A nappali tagozatos hallgatók számának alakulásában nem figyelhető meg tendencia, arányuk alacsony. Az utóbbi két évben sajnos a munkanélküliség is megjelent a Műegyetemen végzetek körében. Az idén felmérték közül két közlekedésmérnöknek és egy villamosmérnöknek nem volt állása a kérdőív kitöltésekor.

Az elhelyezkedéssel kapcsolatos egyik legfontosabb kérdés a munkahely megtalálásának módja. A felmérésben részt vevő fiatal mérnökök által használt eszközök, módszerek, illetve megragadott lehetőségek arányát a 6. ábrán foglaltuk össze. Az eddigi években az „egyetemi kapcsolatok” és az „állásbörzék” kategóriákat, mint az egyetem nyújtotta lehetőségeket összevontuk, ebben az évben viszont külön tüntettük fel. Ezt az állásbörzék hatékonyságának nyomkövetésén túl a két álláskeresési út különbözősége is indokolta. Az ábrából látható, hogy a munkaügyi központokon keresztül egyetlen hallgató sem talált állást (valószínűleg nem is kérték a központok segítségét). Folyamatosan csökken a tanulmányi szerződéssel elhelyezkedők aránya is: míg az 1998-ban és 1999-ben végzettek közül egyaránt 6 % helyezkedett el ilyen módon, a 2000-ben oklevelet szerzett műegyetemisták már alig 1 %-a. Folyamatosan csökkenő tendenciát mutat az ismerősök segítségével történő munkábaállítás is: az 1998-ban mért 38 %-ról 28 %-ra csökkent, így eddigi stabil vezető szerepe megingott. Amennyiben az előző évekhez hasonlóan az egyetem kínálta lehetőségeket – az egyetemi kapcsolatokat és az állásbörzét – együtt tekintjük (22 % + 15 %), megállapíthatjuk, hogy az utóbbiak együtt nagyobb szerepet játszottak a végzősök elhelyezkedésében az ismerősök nyújtotta segítségénél. Az egyetemi kapcsolatok (amelybe beletartoznak a tanszékeken szervezett szakestek, a kötelező szakmai gyakorlatok, valamint a Karrier KözPont által nyújtott lehetőségek is) és az állásbörzék mellett ki kell emelni az újsághirdetések fontosságát (minden negyedik műegyetemista újsághirdetés segítségével talált állást).

6. ábra: Az elhelyezkedés módja (%)

A munkahelyet keresők 43 %-a kapott egyetemi segítséget, ami 6 %-kal magasabb arány az előző évinél. Mivel azonban a válaszadók 72 %-a igényelte volna, a BME Karrier KözPontnak – mint az egyetemen végzettek elhelyezkedését segítő szervezeti egységnek – további erőfeszítéseket kell tennie hatékonysága javítására, az eredményesen, a hallgatók elvárásainak megfelelően működő szolgáltatási rendszere fejlesztésére. Az ilyen mértékű hallgatói igény (négy hallgatóból három számít az egyetem segítségére az álláskeresése során is) kielégítése érdekében a Karrier KözPont által végzett feladatok további támogatása, minél szélesebb körű megismertetése és további fejlesztése elengedhetetlen.

A Karrier KözPont tevékenységének fejlesztését, illetve a végzős hallgatóiknak az elhelyezkedés során is segítő karok, tanszékek önként vállalt pluszmunkáját elősegítendő, az igényelt segítség formájára is rákérdeztünk. Az elhelyezkedést segítő tevékenységek közül a legnagyobb érdeklődésre az állásközvetítés és a céginformációk tartanak számot, tehát a hallgatók a közvetlen álláshoz jutást részesítik előnyben az alaposabb felkészülést jelentő karriertervezési- vagy önéletrajz-írási tanácsadással szemben (míg az állásközvetítést az egyetemi segítséget igénylők 65 %-a jelölte, addig a tanácsadást mindössze 15 %, a tréningeket 18 % tartja fontosnak). A cégelőadások és az éles megmértetésből ízelítőt adó próbainterjúk az „igénylistán” a középmezőnyben végeztek.

7.2 A jelenleg betöltött munkahelyek

A válaszadók 69 %-a dolgozik az első munkahelyén (20. táblázat), ami majdnem megegyezik az előző évi adattal, és közel 10 %-os csökkenést jelent az 1998-ban végzettekhez képest. Érdemes kiemelni, hogy a második vagy további munkahelyén dolgozók aránya – a korábbi évekhez hasonlóan – az Építésmérnöki Kar esetén a legnagyobb (a második munkahelyén lévő építésmérnökök aránya elérte a 44 %-ot). Az eddigi években a leghűségesebb munkavállaló címet a vegyészmérnökök vihették volna el, az idén viszont ez a közlekedésmérnököket illeti (87 % az első munkahelyén van, és nincs köztük olyan, aki egynél többször váltott munkáltatót). A vegyészmérnökök mellett a gépészmérnökök egyre nagyobb hányada sem találja megfelelőnek első munkaadóját: míg egy évvel korábban még 85 % volt első munkahelyén, ez az arány a 2000-ben végzetteknél már 69 %-ra csökkent.

A munkahely száma	Átlag		KAROK						
	1998.	1999.	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
Első	78	68	69	87	57	61	52	68	69
Második	18	25	28	13	43	26	44	26	27
Harmadik vagy több	4	7	3	–	–	13	4	6	4

20. táblázat: A végzetek munkahely sorszáma szerinti megoszlása (%)

A végzetek munkahelyváltásában jelentős szerepet játszik a jövedelem: a legalább kétszer munkahelyet váltók átlagjövedelme közel 80 %-kal magasabb (397 ezer forint – igaz, ezt az eredményt két, az átlagból jelentősen kiugró adat is torzította), mint az első (221 ezer forint) vagy második (224 ezer forint) munkahelyükön dolgozó társaiké. Ennek legfőbb oka, hogy a keresettebb szakmákban (pl. informatika) dolgozók, illetve a kiemelkedő kvalitásokkal rendelkező szakemberek váltanak könnyebben, akiknek a cégek az átlagnál jelentősen magasabb jövedelmet kínálnak, hogy magukhoz csábítsák őket.

A megkérdezettek 75 %-a úgy nyilatkozott, hogy szakmájában, további 15 % pedig úgy, hogy részben szakmájában helyezkedett el (21. táblázat). Az előző évhez viszonyítva lényegében nem változott a tanult szakmájukat gyakorlók aránya, viszont jelentősen – a korábbi évek kétszeresére – emelkedett a szakmájukon kívül elhelyezkedők aránya. A pályaelhagyók száma a Közlekedésmérnöki és a Vegyészmérnöki Karon a legmagasabb. A közlekedésmérnökök közül az eddigi évek során is az egyetemi átlagnál jóval kevesebben helyezkedtek el tanult szakmájukban, a vegyészmérnökök körében viszont az utóbbi egy évben csökkent ilyen jelentősen (10 %) ez az arány! Az Építő- és az Építészmérnöki Karon végzeteknél a szakmájukban elhelyezkedők aránya kimagasló (az építőmérnökök körében eléri a 95 %-ot), ami elsősorban az építőipar dinamikus növekedésével, ennek köszönhetően az építő- és építészmérnökök iránti fokozott kereslettel magyarázható.

A szakmájában dolgozik	Átlag		KAROK						
	1998.	1999.	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
Igen	71	76	75	56	58	95	86	81	75
Nem	5	5	3	23	21	–	3	6	10
Részben	24	19	22	21	21	5	11	13	15

21. táblázat: A végzetek munkájának szakmaisága (%)

A 22. táblázat mutatja a betöltött munkakörök eloszlását. A táblázat alapján megállapítható, hogy a végzetek több mint felét tervező-fejlesztő munkakörben foglalkoztatják. Ez az arány közel azonos az előző években kapott adattal. Jelentős a gyártás-üzemeltetés munkakörben dolgozók száma is: az építészmérnökök kivételével – akik szakmájuk specifikus volta miatt nem dolgoznak ezen a területen – minden karon 10 %-nál magasabb az arányuk. Figyelemre méltó, hogy Műegyetemen végzett mérnökök között egyedülként a vegyészmérnökök körében magasabb a gyártás-üzemeltetés területen dolgozók aránya, mint a tervező-fejlesztőké. A Vegyészmérnöki Karon végzetek jelentős hányada – ugyancsak ellentétben a többi karon diplomát szerzett mérnökkel – minőségbiztosítási területen dolgozik. Mindez azt mutatja, hogy míg a mérnökök többségét tervezőként alkalmazzák munkaadóik, a szakmájukban dolgozó vegyészmérnökök elsősorban a termelésben keresik kenyerüket. Az előző évek adatait vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a gyártás-üzemeltetés területén dolgozók arányának csökkenése megállt, sőt a tavalyi évhez képest 3 %-kal nőtt. A minőségbiztosítási munkakörben alkalmazottak aránya továbbra is csökken, míg a kereskedőké lényegében stagnál. Az emberi erőforrás-gazdálkodás, a pénzügy és a marketing területen dolgozók aránya is csökkenő tendenciát mutat, ezeken a területeken elhelyezkedők kis száma miatt viszont ez az eredmény nem tekinthető reprezentatívnak. A három mérnöki terület (tervezés-fejlesztés, gyártás-üzemeltetés, minőségbiztosítás) együttes aránya lényegében nem változott az elmúlt évekhez képest, tehát a mérnöki végzettségű pályakezdekők nagy része továbbra is mérnöki szakmában helyezkedik el. Ez az eredmény korrelál a szakmaiság vizsgálatánál kapott adattal (21. táblázat).

Munkakörök	Átlag			KAROK						Átlag
	1997.	1998.	1999.	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	
Tervezés-fejlesztés	49	52	56	57	39	19	46	68	69	53
Gyártás-üzemeltetés	13	11	8	17	10	22	11	–	10	11
Minőségbiztosítás	5	4	4	–	–	15	3	–	1	2
Kereskedelem	4	6	6	10	4	4	–	–	6	4
Emberi erőforrás gazd.	1	1	0,5	–	–	–	–	–	–	–
Pénzügy	1	1	0,5	–	2	–	–	–	–	–
Marketing	4	2	1	3	2	4	–	–	1	2
Közgazdasági	1	1	–	–	4	–	–	–	–	1
Egyéb	22	22	24	13	39	36	40	32	13	27

22. táblázat: A végzetek munkaköre (%)

A felmérésben szereplő másik nagy munkakör-csoport, a gazdasági típusú munkakörök (kereskedelmi, pénzügyi, közgazdasági, marketing, emberi erőforrás-gazdálkodás) 7 %-os arányt képviselnek. Közülük a kereskedelmi munkakör aránya a legmagasabb továbbra is, míg az emberi erőforrás-gazdálkodás területen senki, pénzügyi területen pedig mindössze egy fő helyezkedett el. A

---

gazdasági típusú munkakörben dolgozók aránya a karok közt nagy heterogenitást mutat: az Építőmérnöki- és az Építészmérnöki Karon végzettek közül senki nem dolgozik ilyen munkakörben, míg a közlekedésmérnökök és a gépészmérnökök körében ez az arány meghaladja a 10 %-ot. Ez a különböző karon végzett mérnökök a szakmában való keresettség mellett kapcsolatba hozható az adott kar oktatásában szereplő, a gazdasági munkakörök betöltése során felhasználható gazdasági és menedzsment ismeretek mennyiségével és mélységével is. Figyelemre méltó a munkakör és a tanulmányok megítélésének kapcsolata: az egyetemi tanulmányaikat jelenlegi munkájuk szempontjából elengedhetetlennek vagy nagyon hasznosnak ítélik aránya a közlekedésmérnökök körében mindössze 27 %, de a gépészmérnökök körében is alig haladja meg a 40 %-ot, míg ugyanez az arány az Építészmérnöki Kar esetében 80 % (12. táblázat).

Meg kell még jegyeznünk, hogy az egyéb kategóriába sorolt munkakörök aránya elég magas (átlagosan 27 %), és sajnos a válaszolók alig több mint fele nevezte meg munkakörét szövegszerűen. A szöveges választ adók által megjelölt munkakörök részletes áttekintése után megállapítható, hogy jelentős részük műszaki, de általunk megadott kategóriákba nehezen besorolható munkakörben (pl. építőipari kivitelezés, beruházás, rendszerszervező, szoftverfejlesztő, tesztmérnök, mérnök-tanácsadó), kisebb hányaduk a gazdasági munkakörben dolgozik (jellemzően mérnök-üzletkötőként, projekt-menedzserként vagy tanácsadóként).

A felmérés kiterjedt a jelenleg betöltött munkahelyi beosztásra is, melynek összesített eredményeit a 23. táblázat tartalmazza. A munkahelyi beosztást a kérdőív egyszerűsítése érdekében csak vezető és nem vezető beosztásra bontottuk. A vezető/beosztott arány az egyes karokon jelentős eltérést mutat: míg az Építészmérnöki Karon végzettek körében a vezető beosztásban dolgozók aránya mindössze 4 % (kevesebb, mint fele az egyetemi átlagnak), a vegyészmérnökök körében ez az arány 27 %. Az adatok korrelálnak a munkaköröknél tárgyalt eredményekkel: az építészek 68 %-a tervezőként, valószínűleg beosztott nélkül dolgozik, míg a vegyészmérnökök 37 %-a gyártás-üzemeltetés vagy minőségbiztosítás területen, ahol a végrehajtó személyzet (fizikai dolgozók) munkáját kell irányítaniuk. Magas a vezetők aránya az építőmérnökök körében is (16 %), ami elsősorban a kivitelezésben dolgozóknak köszönhető. Az előző években kapott adatokkal összevetve feltűnő, hogy a vegyészmérnökök körében tapasztalható további növekedés (1998-ban 13 % volt, míg 1999-ben 19 %) kivételével a vezetők aránya minden kar esetében csökkent (a Közlekedésmérnöki Karon diplomát szerzőknél a legnagyobb mértékű – 17 %-ról 8 %-ra – a csökkenés). Figyelemre méltó, hogy míg az 1998-ban az építészmérnökök körében volt a legmagasabb a vezetők aránya, 2000-ben már itt a legalacsonyabb (két év alatt 21 %-ról 4 %-ra), miközben a karon végzettek alkalmazó vállalatok struktúrája jelentős mértékben nem változott. A korábbi dinamikus fejlődés és a korszerű ismeretekkel, tárgyalóképes idegennyelvtudással rendelkező felsőfokú végzettségük hiánya miatt a pályakezdekők már egy-két évvel a végzés után vezető beosztásba kerülhettek. Ezt a helyzetet a gazdasági növekedés lassulása és az egyetemről kikerülő, idegen nyelveket beszélő és számítástechnikai

ismeretekkel rendelkező fiatal mérnökök alapvetően megváltoztatták.

Beosztás	Átlag		KAROK						
	1998.	1999.	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
Vezető	11	16	10	8	27	16	4	8	11
Nem vezető	89	84	90	92	73	84	96	92	89

23. táblázat: A felmértek beosztása (%)

Az ideai kérdőív a végzetek számára 1-2 éven belül kínálkozó perspektívákra vonatkozó kérdést is tartalmazott. A kérdésre sajnos a felmérést visszaküldők alig több mint 10 %-a válaszolt, így a kérdőívnek ezt a részét nem tekinthetjük reprezentatívnak. A válaszok elemzése alapján érdekességgként kiemelhető, hogy a kérdésre válaszolók túlnyomó többsége (kb. 80 %-a) valamilyen vezető beosztású munkakört (projektvezető, építésvezető, üzemvezető, igazgató) jelölt meg, míg a többiek a szakmai fejlődésében látnak nagyobb perspektívát (szakmérnöki oklevél megszerzése, tudományos fokozatok megszerzése, külföldi szakmai továbbképzés...).

A felmérés kitért a végzetek által betöltött mellékállásra is (24. táblázat). A kapott adatokból megállapítható, hogy az elmúlt évekhez hasonlóan az Építészmérnöki Karon végzetek körében a legmagasabb a mellékállással rendelkezők aránya (48 %), a többi kar esetén nem haladja meg a 25 %-ot. Ez elsősorban a főállás mellett is végezhető eseti megbízásokkal, tervezési-, rajzolási munkákkal magyarázható. A mellékállásban is dolgozó építészmérnökök magas aránya jól korrelál a munkaadó cég méreténél (35. táblázat) és tulajdonosi szerkezeténél (37. táblázat) tárgyalt eredményekkel. Az ideai felmérés is azt mutatja, hogy a vegyészmérnökök közül dolgoznak a legkevesebben legalább két munkahelyen.

Mellékállás	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Van	24	20	8	10	48	12	18
Nincs	76	80	92	90	52	88	82

24. táblázat: A végzetek mellékállása (%)

A konkrét adatok mellett egy szubjektív információra, a munkahellyel való elégedettségre is rákérdeztünk (25. táblázat). A táblázatból leolvasható, hogy a megkérdezettek 74 %-a elégedett jelenlegi munkahelyével. Ez kismértékű csökkenést jelent az eddigi években kapott eredményhez képest. Figyelemre méltó, hogy míg a Gépészmérnöki, az Építőmérnöki és a Villamosmérnöki és Informatikai Karon oklevelet szerzők körében nőtt a munkahelyükkel elégedettek aránya, addig a Közlekedésmérnöki, a Vegyészmérnöki és az Építészmérnöki Kar esetén jelentősen csökkent. Különösen aggasztó a Vegyészmérnöki Karon kapott adat: majdnem minden második végzett elégedetlen a munkahelyével.

	KAROK						
1998.	<i>Gépész.</i>	<i>Közlek.</i>	<i>Vegyész.</i>	<i>Építő.</i>	<i>Építész.</i>	<i>Villamos.</i>	Átlag
Elégedett	76	77	77	83	73	81	79
Nem elégedett	24	23	23	17	27	19	21
1999.							
Elégedett	75	79	75	77	76	79	77
Nem elégedett	25	21	25	23	24	21	23
2000.							
Elégedett	80	67	57	82	64	82	74
Nem elégedett	20	33	43	18	36	18	26

25. táblázat: A végzettek elégedettsége (%)

Az elégedettségre vonatkozó kérdés a felmérés pillanatában rögzíti a kérdezettek véleményét a munkahelyükről, mégis objektívnek tekinthető, mivel a felmérésben szereplő más adatokkal megvizsgált kapcsolatai eleget tesznek a korábbi évek tapasztalatainak. A magas jövedelemmel rendelkezők, a saját értékelésük szerint magas presztízsű szakmában dolgozók, illetve a munkatársaik által elismertek elégedettebbek. A munkaadók számára különösen fontos információ, hogy a munkavállalók elégedettségére nem a fizetés van a legnagyobb hatással:

- a munkahelyükkel elégedettek átlagfizetése 253 eFt, míg az elégedetleneké 180 eFt, tehát azok, akik elégedettek kb. 40 %-kal keresnek többet;
- a 26. táblázatból láthatjuk, hogy a szakmájukat „legjobban elismertnek” tartók között mindössze 19 % az elégedetlenek aránya, az elismertség csökkenésével az elégedettség is látványosan csökken, míg elérjük a másik végletet: a szakmájukat „legkevésbé elismertnek” mondók mindegyike elégedetlen munkahelyével;

- hasonló képet mutat a teljesítmény elismerése és a megelégedettség közötti összefüggés (27. táblázat), ez pedig teljes egészében a munkaadóknak „fegyvere” és egyben felelőssége (látható, hogy az elismert munkavállalók 81 %-a elégedett munkahelyével, míg teljesítményüket el nem ismertnek ítéelő társaik mindegyike elégedetlen).

A szakma presztízse	Elégedettség	
	Nem elégedett	Elégedett
Legjobban elismert	19	81
Jól elismert	17	83
Közepesen elismert	36	64
Roszul elismert	44	56
Legkevésbé elismert	100	0

26. táblázat: A szakma presztízse és az elégedettség összefüggése (%)

A teljesítmény elismerése	Elégedettség	
	Nem elégedett	Elégedett
Elismernek	19	81
Részben ismernek el	37	63
Nem ismernek el	100	0

27. táblázat: A teljesítmény elismerésének hatása az elégedettségre (%)

Megvizsgáltuk a tanult szakmában történő elhelyezkedésnek az elégedettségre gyakorolt hatását is, melynek eredményét a 28. táblázatban foglaltuk össze. Azt találtuk, hogy a szakmájukban dolgozók között kisebb az elégedetlenek aránya (22 %), mint a pályaelhagyók (38 %) vagy csak részben szakmai munkát végzők körében (34 %). Ez az eredmény is bizonyítja, hogy a mérnökök többsége szívesebben végez szakmai munkát, elégedettebb, ha tanult szakmájában tud elhelyezkedni.

A szakmájában dolgozik	Elégedettség	
	Nem elégedett	Elégedett
Igen	22	78
Nem	38	62
Részben	34	66

28. táblázat: A szakmai munka és az elégedettség összefüggése (%)

Pontosabb képet kapunk, ha az elégedettséget a betöltött munkakör függvényében vizsgáljuk (29. táblázat). A „szakmai munkaköröket” tekintve szembetűnő, hogy míg legfeljebb minden ötödik tervező-fejlesztő vagy minőségbiztosító elégedetlen, addig a gyártás-üzemeltetés területen dolgozók körében ez az arány a 40 %-ot is meghaladja. Ez a magas elégedetlenségi arány szakmai és emberi tényezőkre egyaránt visszavezethető: a gyártó-üzemeltető mérnököknek rendszerint műszakban kell dolgozniuk, ami nehezebben illeszthető össze a magánélettel, fiatal – nemegyszer azonnal vezető beosztásba felvett – új munkatársként meg kell küzdeniük azért, hogy a kollégáik elfogadják őket, és időnként feladataik többségének szakmaisága is megkérdőjelezhető.

Munkakörök	Elégedettség	
	Nem elégedett	Elégedett
Tervezés-fejlesztés	20	80
Gyártás-üzemeltetés	41	59
Minőségbiztosítás	17	83
Kereskedelem	36	64
Marketing	75	25
Egyéb	24	76

29. táblázat: A különböző munkakörben dolgozók elégedettsége (%)

Azt várnánk, hogy a vezető beosztásban dolgozók közt lényegesen magasabb az elégedettek aránya. A felmérés viszont ennek éppen az ellenkezőjét mutatja: a vezető beosztásban dolgozók mindössze 68 %-a elégedett, míg a többiek körében ez az arány 75 % (30. táblázat). Ennek oka egyaránt lehetnek az előzőekben már tárgyalt emberi tényezők, a vezetőkkel szembeni rendszerint homályos elvárások, a túlzott felelősségvállalás, esetleg a vezetőként átélt kezdeti kudarcok.

Beosztás	Elégedettség	
	Nem elégedett	Elégedett
Vezető	32	68
Nem vezető	25	75

30. táblázat: A beosztás és az elégedettség összefüggése (%)

A felmérés utolsó 6 kérdése a munkahelyet adó vállalattal kapcsolatos információk összegyűjtését célozta meg, amelyek segítségével lehetőség nyílik a jelenlegi – okleveles mérnöki végzettséget igénylő – gazdasági környezet feltérképezésére.

A mérnöki munkahelyeket adó cégek profilja (31. táblázat) kari szinten elég eltérő képet mutat, ezért

csak néhány kari jellemzőt emelünk ki. A válaszolók többségét az építőipari (24 %) vagy az egyéb közösségi, társadalmi és személyi szolgáltatásokkal (ide tartozik pl. a szoftverfejlesztés, programozás, fordítás vagy tolmácsolás, de a műszaki rajzolás, szerkesztés is) foglalkozó vállalatok (24 %) alkalmazzák. Az utóbbi arány az előző évhez képest jelentősen növekedett (közel a duplájára), ami túlnyomórészt a Közlekedésmérnöki és a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzetteknek köszönhető (a közlekedésmérnökök 33 %-a, míg a villamosmérnökök 40 %-a helyezkedett el ezen a területen). Ebben a szektorban már az előző években is a két kar egykori hallgatói domináltak, arányuk viszont az idén még tovább növekedett. Az építőipar egyetemi szinten is kiemelkedő aránya – bár az előző évhez képest jelentősen csökkent – elsősorban annak köszönhető, hogy az Építő- és az Építészmérnöki Karon végzettek 84, illetve 86 %-a ebben a szektorban dolgozik. Az Építőmérnöki, illetve Építészmérnöki Karon végzettek és az építőipar közötti kapcsolathoz hasonlóan szoros a Vegyészmérnöki Kar és a feldolgozóipar közti összefüggés. A Gépészmérnöki Karon végzettek legnagyobb része (39 %) a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátás, kisebb részük feldolgozóipari területen dolgozik.

A cég profilja	KAROK						Átlag
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	
Mezőg., erdőgazdálkodás, halászat	–	–	–	–	–	–	–
Bányászat	3	–	–	–	–	–	0,5
Feldolgozóipar	16	17	52	–	–	8	13
Villamosenergia-, gáz-, hő- és vízell.	39	–	3,5	3	–	11	9
Építőipar	6,5	4	3,5	84	86	–	24
Kereskedelem, közúti jármű és közszüks. cikk javítása, karbant.	10	13	3,5	–	3,5	6	6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	–	–	–	–	–	–	–
Szállítás, raktározás, posta és távközlés	–	27	–	–	3,5	26	14
Pénzügyi tevékenység és kieg. szolg.	–	2	–	–	–	5	2
Ingatlanügyletek, bérbeadás	–	–	–	–	–	–	–
Közigazgatás, kötelező társadalomb.	3	2	–	8	3,5	–	2
Oktatás	6,5	2	3,5	–	3,5	4	4
Egészségügyi és szociális ellátás	–	–	15	–	–	–	1,5
Egyéb köz., társ. és személyi szolg.	16	33	19	5	–	40	24

31. táblázat: A felmérteket alkalmazó vállalatok profilja (%)

A kapott eredmények közül kiemelhető még, hogy a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzettek helyezkednek el legtöbb eltérő profilú vállalatnál, ami a számítástechnika és az informatika általános elterjedtségével és széleskörű felhasználásával magyarázható. Az egészségügy és a szociális ellátás területen kizárólag a Vegyész-mérnöki Karon, ezen belül is a Biológus-mérnöki Szakon végzettek képviseltetik magukat. Három területen (a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, a szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás, valamint az ingatlanügyletek, bérbeadás) a felmértek közül senki nem helyezkedett el, de nagyon csekély a bányászatban dolgozók aránya is.

A cégek telephelyének összesítése (32. táblázat) során egyértelműen kiemelhető a gazdaságban általánosan megfigyelhető főváros-központúság. Egyetemi szinten a Budapesten elhelyezkedők aránya 72 %, ami megegyezik az egy évvel korábbi adattal. A legnagyobb területi szórtság a Gépészmérnöki és a Közlekedésmérnöki Kar esetén tapasztalható, szemben a múlt évben kapott eredménnyel (akkor az Építő és Építészmérnöki Kar esetén volt a legalacsonyabb a fővárosban elhelyezkedettek aránya). Az 1998-as évvel ellentétben – amikor a vegyész-mérnökök körében volt a legegyenletesebb a „területi eloszlás” – az idén körökben a legmagasabb a Budapesten elhelyezkedők aránya.

1998.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Budapest	50	68	55	69	67	91	71
Nagyváros	38	10	23	29	22	4	19
Kisváros	8	22	18	2	7	3	8
Község	4	–	5	–	4	1	2
1999.							
Budapest	74	80	76	59	64	80	72
Nagyváros	11	14	10	33	21	7	16
Kisváros	9	3	10	8	10	9	8
Község	6	3	4	–	5	4	4
2000.							
Budapest	57	56	86	71	64	84	72
Nagyváros	20	22	4	21	18	6	14
Kisváros	20	22	–	8	14	9	12
Község	3	–	10	–	4	1	2

32. táblázat: A felmérteket alkalmazó vállalatok telephelye (%)

Az ingázók aránya az előző évekhez képest a statisztikai hibahatárt meg nem haladó mértékben változott (1 %-s növekedést mutat). A karok szerinti eloszlást vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az ingázók aránya a gépészmérnökök körében a legmagasabb, míg az építőmérnökök körében a legalacsonyabb (33. táblázat). Megvizsgáltuk a cég telephelyének függvényében is a munkahelye és a lakhelye között ingázók arányát (34. táblázat). Fontos információ, hogy mennyi időt töltenek utazással a végzettek, ezért a következő felmérésben az ingázás témakörét egy erre vonatkozó kérdéssel is kiegészítjük.

	KAROK						
	<i>Gépész</i>	<i>Közlek</i>	<i>Vegyész</i>	<i>Építő</i>	<i>Építész</i>	<i>Villamos</i>	Átlag
Lakhelyén dolg.	62,5	71	68	85	69	77	74
Ingázik	37,5	29	32	15	31	23	26

33. táblázat: A lakóhelyükön dolgozó és ingázó végzetek megoszlása (%)

1998.	A vállalat telephelye				
	<i>Budapest</i>	<i>Nagyváros</i>	<i>Kisváros</i>	<i>Község</i>	Átlag
Ingázik	20	21	47	75	25
Helyben lakik	80	79	53	25	75
1999.					
Ingázik	18	28	65	44	25
Helyben lakik	82	72	35	56	75
2000.					
Ingázik	17	31	56	83	26
Helyben lakik	83	69	44	17	74

34. táblázat: A helyben lakók és ingázók eloszlása vállalatok telephelye szerint (%)

A vállalatok méretének kari megoszlását a 35. táblázat tartalmazza. Összegytemi szinten – bár csökkenő részesedéssel – még mindig az 500 főnél több alkalmazottal rendelkező nagyvállalatok dominálnak (32 %), amit a 101-500 főt foglalkoztató középállalatok követnek 25 %-os részesedéssel. A 21-50 fős, valamint az 51-100 fős kis- és középállalkozásoknál helyezkedtek el a legkevesebben a felmérték közül.

Az idén is folytatódott az évek óta megfigyelhető tendencia: a 101-500 fős vállalatoknál munkát vállalók aránya – elsősorban a nagyvállalatok rovására – növekszik. Az átlagos arányoktól az Építésmérnöki Kar tér el legjobban, ahol minden évben a végzettek több mint fele (az idén 56 %-a) a 20 fő alatti vállalkozásoknál dolgozik. Ennek oka az őket nagy számban alkalmazó tervezőirodák alacsony létszámának, illetve az egyéni vállalkozók magas arányának tudható be. Ugyanezen okból kifolyólag viszonylag magas az Építésmérnöki Karon végzettek körében is a kis cégeknél munkát vállalók aránya is. Az eltérések között kiemelhető még a nagyvállalatok domináns volta a Közlekedésmérnöki Kar esetén, ami elsősorban az állami közlekedési vállalatoknak (pl. MÁV, BKV, Volán), illetve a hazánkban az utóbbi években megtelepedett, dinamikusan növekvő multinacionális cégeknek köszönhető. A 100 főnél nagyobb cégeknél dolgozó mérnökök az évek folyamán állandó aránya rávilágít az egyetem ezen vállalatokkal való információs, gazdasági és elhelyezkedést segítő kapcsolatának fontosságára.

1998.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
0-20 fő	19	13	5	21	54	14	20
21-50 fő	15	6	-	17	12	8	10
51-100 fő	8	6	14	15	8	16	12
101-500 fő	19	33	19	23	19	22	21
500 fő felett	38	42	62	25	8	41	37
1999.							
0-20 fő	6	10	5	29	62	13	23
21-50 fő	12	10	-	10	14	8	9
51-100 fő	18	14	-	14	5	12	11
101-500 fő	26	17	24	27	14	23	22
500 fő felett	38	49	71	20	5	44	35
2000.							
0-20 fő	27	12	14	32	56	14	21
21-50 fő	17	2	14	5	16	10	9
51-100 fő	3	12	4	26	12	14	13
101-500 fő	17	23	36	24	8	29	25
500 fő felett	36	51	32	13	8	33	32

35. táblázat: A végzeteket alkalmazó vállalatok mérete (%)

Külön kitértünk a végzeteket alkalmazó vállalatok cégformájára (36. táblázat) és a tulajdonosi szerkezetére (37. táblázat). A vállalatok cégforma szerinti vizsgálatával kapcsolatban kiemelendő, hogy egyetemi és kari szinteken is a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok (kft, rt.) aránya elsöprő. A többi cégforma közül csak a közszférában és a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságokban dolgozók aránya éri el – egy-egy karon – az 5 %-ot. A jogi személyiség nélküli gazdasági társaságok aránya az Építő- és Építészmérnöki Kar esetén magas, ami a kis létszámú tervezőirodák betéti társaságként való működésével hozható kapcsolatba, mint azt az előző évi felmérésben is jeleztük.

Cégforma	Átlag		KAROK						
	1998	1999	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Vill.	Átlag
Jogi személyiségű gazd. társaság	88	80	86	82	89	78	80	97	87
Jogi szem. nélküli gazd. társaság	4	6	–	2	–	8	8	–	2
Szövetkezet	–	–	–	–	–	–	4	–	0,5
Egyéni vállalkozás	1	2	–	2	–	–	–	–	0,5
Közszféra	5	9	7	12	7	11	8	2	8
Civil szféra	–	1	–	–	–	–	–	–	–
Egyéb	2	2	7	2	4	3	–	1	2

36. táblázat: A végzeteket alkalmazó vállalatok cégformája (%)

A 37. táblázatból látható, hogy a pályakezdő mérnökök a legnagyobb arányban a tisztán magyar tulajdonú cégeknél helyezkednek el. A tendenciákat tekintve ki kell emelnünk a multinacionális cégek, valamint a kizárólag külföldi tulajdonban lévő vállalatok arányának lassú emelkedését a saját vagy családi, illetve a kizárólag magyar tulajdonban lévő vállalkozások rovására.

A tulajdonosi szerkezet megoszlása karonként nagyon eltérő, ezért csak néhány jellegzetes adatot emelünk ki. A saját vagy családi tulajdonú vállalatnál dolgozók aránya az Építészmérnöki Karon a legmagasabb (24 %), bár az előző évekhez képest jelentős csökkenést mutat. Az Építő- és Építészmérnöki Karon egyaránt az egyetemi átlagot meghaladó a tisztán magyar tulajdonú vállalatoknál dolgozók aránya, aminek egyenes következménye, hogy ezen a két karon a legalacsonyabb a külföldi cégek részaránya (a többségében külföldi, a kizárólag külföldi és a multinacionális vállalatoké egyaránt). A multinacionális cégeknél dolgozók közül a Villamosmérnöki és Informatikai Karon végzetek aránya emelhető ki, ami a karon végzett hallgatókat nagy számban foglalkoztató néhány nagyvállalatnak köszönhető (pl. Electrolux, Ericsson, Flextronics, General Electric, Nokia, Vivendi, Vodafone...).

1998.	KAROK						
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.	Átlag
Saját/családi	12	–	–	6	45	3	9
Tisztán magyar	44	55	33	67	31	31	44
Többségében magyar	12	16	29	13	12	12	14
Többségében külföldi	8	6	–	6	8	11	8
Kizárólag külföldi	12	10	14	4	–	18	11
Multinacionális	12	13	24	4	4	25	14
1999.							
Saját/családi	3	3	–	17	41	7	13
Tisztán magyar	38	42	19	63	50	25	40
Többségében magyar	6	3	9	8	7	8	7
Többségében külföldi	12	21	29	6	–	15	12
Kizárólag külföldi	18	14	10	4	2	20	12
Multinacionális	23	17	33	2	–	25	16
2000.							
Saját/családi	3	–	4	16	24	3,5	6,5
Tisztán magyar	46	39	35	60	60	26	41
Többségében magyar	7	2	11	3	8	3,5	4,5
Többségében külföldi	7	16	18	5	–	13	10,5
Kizárólag külföldi	20	21,5	14	16	4	18	17
Multinacionális	17	21,5	18	–	4	36	20,5

37. táblázat: A végzeteket alkalmazó vállalatok tulajdonosi szerkezete (%)

7.3 Jövedelmi viszonyok

A felmérés talán legnagyobb érdeklődésre számot tartó része a különböző tényezők a munkavállalók jövedelmére gyakorolt hatása, ezért e témakör tárgyalásánál fokozottan figyeltünk az adatok reprezentativitására. A „Havi bruttó átlagos jövedelme” kérdésre a kérdőívet kitöltők több mint 94 %-a válaszolt, amely az eddigi évekhez képest is nagyon jó arány, így a jövedelmi adatok is elemzésre alkalmasak. A magas válaszadási hajlandóság bizonyítja, hogy érdemes volt a kérdőív kitöltése során az anonimitást biztosító technikát alkalmazni. A továbbiakban az átlagjövedelmek vizsgálata során nem vesszük figyelembe a nappali tagozatos hallgatókat, az állami ösztöndíjban részesülő doktori képzésben résztvevőket és a katonai állományban lévőket, mivel a jövedelmük az általuk végzett tevékenységből adódóan alacsonyabb, ezáltal a kari adatokat erősen torzítanák.

A 38. táblázatban a bruttó havi átlagjövedelmet kari bontásban foglaltuk össze, az idei adatsort

kiegészítve az előző évek átlagaival.

A végzés éve	KAROK						
	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
1997.	130	120	95	87	100	168	127
1998.	115	118	109	103	139	216	142
1999.	170	167	150	149	156	288	196
2000.	188	240	160	198	151	303	230

38. táblázat: A végzettek havi bruttó jövedelme 1997-2000 (ezer Ft)

Az egyetemi szinten végzettek bruttó havi átlagjövedelme 230 ezer Ft volt, ami 17 %-kal haladja meg az egy évvel és 62 %-kal a két évvel korábbi adatot. Ez azt jelenti, hogy a BME-n végzett mérnökök kezdőfizetése minden évben az inflációt közel kétszeresen meghaladó mértékben nőtt, bár a növekedés üteme az előző évhez képest lassult! A felmérésben résztvevők átlagkeresete 123 %-kal magasabb, mint a nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottaké (ez az Állami Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 2001-ben 103 eFt – a versenyszférában 106 eFt, míg a költségvetési szférában 97 eFt – volt), és 42 %-kal több, mint a szellemi foglalkozásúaké (162 eFt). Ha összehasonlítjuk a kérdőívet kitöltő, legfeljebb egy éves gyakorlattal rendelkező mérnökök jövedelmét az egyetemi végzettségű munkavállalók jövedelmének átlagával – a költségvetési szférában dolgozó egyetemi végzettségű munkavállalók átlagjövedelme 170 eFt, míg a versenyszférában dolgozóké 302 eFt volt 2001-ben (forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat, Tarifa 2001) –, arra a következtetésre jutunk, hogy a gyakorlat hiánya alig tükröződik a fizetésükben: 35 %-kal magasabb, mint a költségvetési szférában dolgozóké, és alig 31 %-kal marad el a versenyszférában tevékenykedők átlagától. Az adatok alapján kijelenthetjük, hogy a BME-okleveles kezdő mérnökök jövedelemszintje nem marad el számottevően az egyetemi végzettségűek átlagától, amely számos, már sokéves gyakorlattal rendelkező szakember – a kezdőkénél jelentősen magasabb – jövedelmét is tartalmazza.

Az átlagjövedelem változását tekintve a karok nagyon vegyes képet mutatnak: míg a közlekedésmérnökök átlagjövedelme 44 %-kal nőtt, az építészmérnököké kismértékben még csökkent is (ez a kismértékű változás a statisztikai hibahatáron belül van, így inkább stagnálásnak tekinthető). A jövedelmek nominálértéke helyett a reáljövedelmeket vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy az három karon csökkent (Vegyésmérnöki, Építészmérnöki és Villamosmérnöki és Informatikai Kar), a Gépészmérnöki Karon kevesebb, mint 1 %-ot növekedett, míg két karon jelentősen emelkedett (Közlekedésmérnöki és Építőmérnöki Kar).

Az átlagjövedelemnél lényegesen több információt kapunk, ha a havi bruttó jövedelem eloszlását vizsgáljuk (39. táblázat). Az előző évek felméréseiben szereplő „200 eFt felett” jövedelemkategóriát tovább osztottuk, mivel már az előző évben is a felmérték 31 %-a ebbe a sávba esett, a Villamosmérnöki Kar esetén

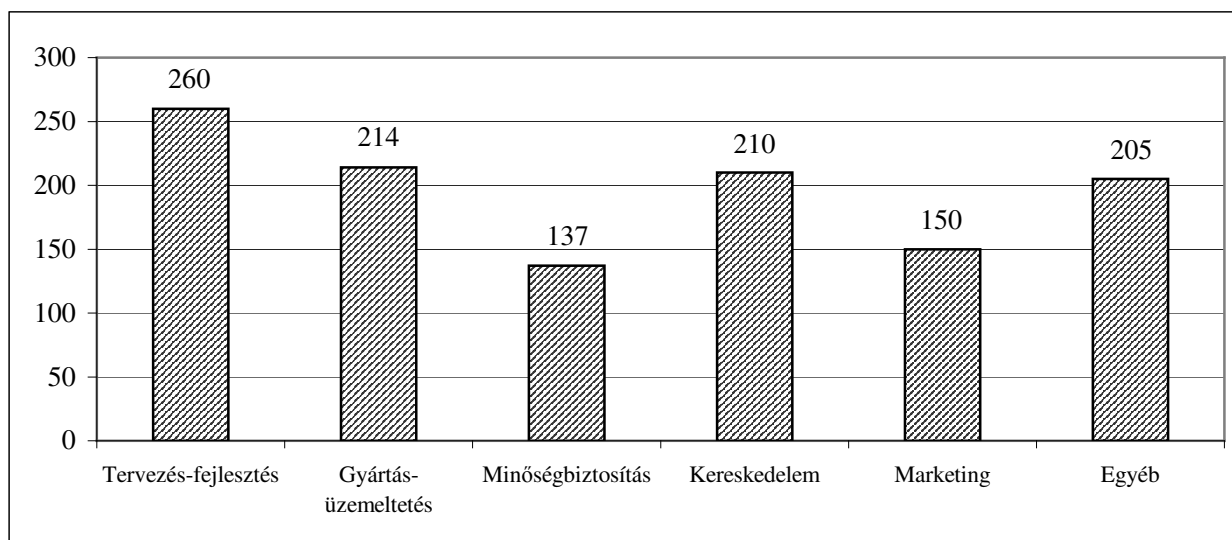
pedig ugyanez az arány 67 % volt. A jövedelemcsoportok szerinti vizsgálat alapján megállapítható, hogy egyetemi szinten a végzettek már csak 9 %-nak kevesebb a jövedelme 100 ezer forintnál. A jellemző jövedelem 150 ezer és 300 ezer forint között van, minden ötödik végzett pedig 300 eFt-nál is többet keres. Amint az átlagjövedelem alapján is várható volt, a különböző karokon a jövedelemsávok eloszlása nagyon eltérő képet mutat: míg az építészmérnökök egyharmada a legalacsonyabb sávba esik, a Közlekedésmérnöki Karon végzettek között senki sem keres 100 eFt-nál kevesebbet, de a villamosmérnökök és a gépészmérnökök között is nagyon alacsony az arányuk. Az előző évekhez hasonlóan a Villamosmérnöki és Informatikai Karon volt a legmagasabb a végzettek átlagjövedelme, ami az informatikusok és a telekommunikációs szakemberek iránt támasztott, az IT és telekommunikációs szektort sújtó visszaesés ellenére is magas kereslettel hozható kapcsolatba.

1998.	KAROK						
	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
50 eFt alatt	–	3	–	2	9	–	2
51-100 eFt	46	36	52	74	48	8	40
101-150 eFt	38	42	29	15	30	14	26
151-200 eFt	16	19	19	7	–	35	18
201 eFt felett	–	–	–	2	13	43	14
1999.							
50 eFt alatt	–	4	–	–	3	1	1
51-100 eFt	6	8	18	34	33	9	18
101-150 eFt	47	42	41	40	39	14	34
151-200 eFt	28	27	27	13	6	9	16
201 eFt felett	19	19	14	13	19	67	31
2000.							
51-100 eFt	3	–	26	11	33	2,5	9
101-150 eFt	35	35	7	37	25	9	23
151-200 eFt	31	14	56	29	25	15	24
201-300 eFt	24	33	7	13	17	31	24
301-500 eFt	3,5	12	4	5	–	37,5	16
501 eFt felett	3,5	6	–	5	–	5	4

39. táblázat: A végzettek havi bruttó jövedelmének eloszlása (%)

Megnéztük, hogy a munka szakmaisága milyen hatást gyakorol a jövedelemre, szignifikáns eltérést viszont nem figyeltünk meg: a tanult szakmájukban elhelyezkedők átlagjövedelme (231 eFt), alig különbözik a pályaelhagyók által kapott fizetéstől (229 eFt), és a csak részben szakmai munkát végzőkétől (220 eFt).

A jövedelmi viszonyokat a munkakörök szerint is megvizsgáltuk (7. ábra). Pénzügyi és közgazdasági területen a válaszadók alig 1 %-a dolgozik, ezért az általuk adott válaszok nem tekinthetők reprezentatívnak, így fel sem tüntettük azokat. Az ábrából egyértelműen kitűnik, hogy a tervezés-fejlesztés területen dolgozók keresnek a legjobban, míg a minőségbiztosítással foglalkozók jövedelme a legalacsonyabb.

7. ábra: A felmértek átlagjövedelme munkakörök szerinti csoportosításban (ezer Ft)

A várakozásokkal és az előző évi felméréssel ellentétben a vezető beosztásban dolgozók keresete (241 eFt) nem különbözik lényegesen a nem vezetőkéttől (236 eFt). Ez az eredmény – bár eltér az előző évitől – korrelál a két éve kapott adatokkal. Ennek lehetséges okait a vezető beosztásúak az egyes karokon belül tapasztalt eltérő arányának elemzésekor már tárgyaltuk.

Mint a 40. táblázatból kiolvasható, a másodállással rendelkezőknek az esetek többségében alacsonyabb a jövedelme, mint csak egy munkahellyel rendelkező társaikénak (kivételet képeznek a Gépészmérnöki és az Építőmérnöki Karon végzettek, körükben ugyanis a másodállást vállalók jövedelme jóval magasabb). Ez arra vezethető vissza, hogy a magas jövedelmet kínáló vállalatok kimagasló teljesítményt és nagyfokú elkötelezettséget várnak el munkatársaiktól, az ilyen munkahelyen dolgozóknak nem marad idejük és energiájuk másodállást vállalni, a másodállást vállalók pedig rendszerint főmunkaidejükben az alacsonyabb bérért rövidebb ideig vagy kisebb intenzitással dolgoznak.

Mellékállás	KAROK						
	Gépész	Közlek	Vegyész	Építő	Építész	Villamos	Átlag
Nincs	191	231	146	190	163	298	228
Van	216	217	110	252	137	178	178

40. táblázat: A havi bruttó jövedelem a mellékállás függvényében (ezer Ft)

A férfiak és nők közötti egyetemi szintű átlagjövedelem-arány – mint azt a 41. táblázat mutatja – az előző évinél (1,68), minden kar esetében jelentősen kisebb, egyedül a Gépészmérnöki Karon végzettek körében közelíti azt (a Gépészmérnöki, a Közlekedésmérnöki és a Villamosmérnöki és Informatikai Kar esetében kapott adat viszont nem tekinthető reprezentatívnak, mivel a nők aránya egyetlen esetben sem haladta meg a 6 %-ot). A többi karon, ahol a nők száma összevethető a férfiakéval, az átlagfizetések között már nincs jelentős különbség (ugyanakkor sajnálatos jelenség, hogy egyáltalán előfordulhat kimutatható eltérés).

	Átlag		KAROK						
	1998.	1999.	Gépész	Közleked	Vegyész	Építő	Építés	Villamos	Átlag
Jövedelemarány	1,38	1,68	1,57	1,38	1,23	1,16	1,31	1,35	1,23

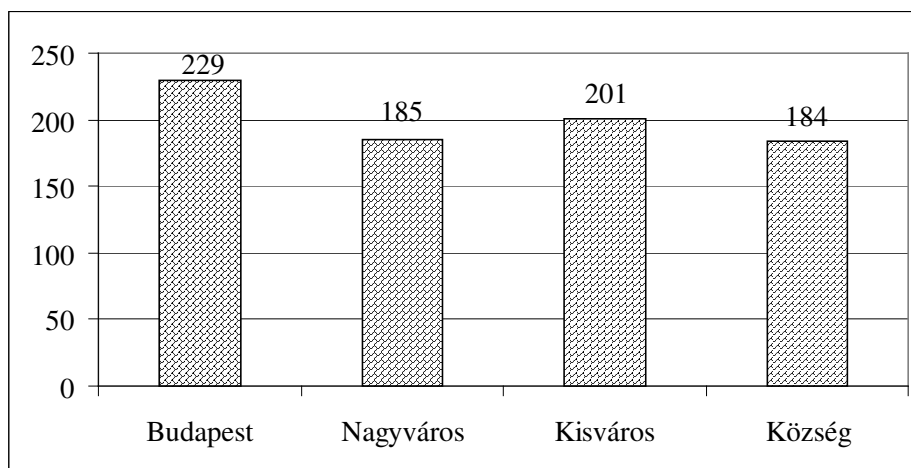
41. táblázat: A férfiak és a nők átlagjövedelmének aránya

Az átlagjövedelemhez kapcsolódó megállapítások során érdemes kitérni az átlagkereset kapcsolatára a foglalkoztató vállalat profiljával (42. táblázat), telephelyével (8. ábra), méretével (9. ábra), cégformájával (43. táblázat) és tulajdonosi szerkezetével (10. ábra) is. A 42. táblázatban a felmérésben részt vevők átlagjövedelme mellett megjelentettük az adott nemzetgazdasági ágra vonatkozó átlagjövedelmet is (forrás: Állami Foglalkoztatási Szolgálat, Tarifa 2001).

A nemzetgazdasági ágak közül az idén a bányászatban volt a legalacsonyabb az átlagjövedelem, ez viszont nem tekinthető reprezentatívnak, mivel ebben az ágazatban a felmérték közül egyetlen ember helyezkedett el. A legalább 5 %-os aránnyal rendelkező ágazatok közül az építőiparban (179 ezer forint), a feldolgozóiparban (186 ezer forint), a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátás területén (192 ezer forint), valamint a kereskedelemben (183 ezer forint) közel azonosak a jövedelmi viszonyok, míg a szállítás, raktározás, posta és távközlés (284 ezer forint), illetve az egyéb szolgáltatások (285 ezer forint) területén jóval magasabbak (egyébként szintén azonosnak tekinthetők). Az utóbbi két terület kiugró jövedelmi adatai elsősorban a Villamosmérnöki és Informatikai karon végzett hallgatóknak köszönhető.

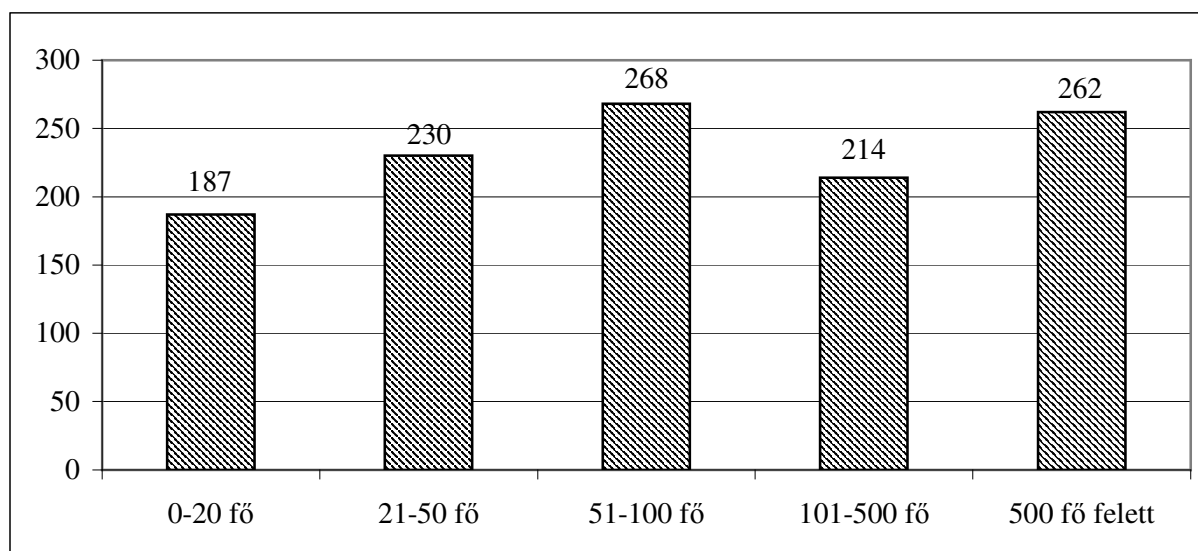
A vállalat profilja	KAROK							Átlag	ÁFSZ
	Gépész.	Közlek.	Vegyész.	Építő.	Építész.	Villamos.			
Mezőg., erdőg., halászat	–	–	–	–	–	–	–	74	
Bányászat	105	–	–	–	–	–	105	122	
Feldolgozóipar	165	244	163	–	–	179	186	105	
Villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátás	180	–	–	135	–	214	192	137	
Építőipar	183	198	290	192	153	–	179	84	
Kereskedelem, járműjav.	177	176	85	–	230	206	183	93	
Szállásh.-szolg., vendégl.	–	–	–	–	–	–	–	78	
Szállítás, raktározás, posta és távközlés	–	209	–	–	–	330	284	115	
Pénzügyi tevékenység	–	375	–	–	–	285	330	208	
Ingatlanügyletek, bérbead.	–	–	–	–	–	–	–	122	
Közigazgatás, kötelező társadalombiztosítás	325	125	–	328	–	–	287	125	
Oktatás	115	165	175	–	95	265	166	87	
Egészségügyi és szoc. ell.	–	–	138	–	–	–	138	81	
Egyéb közösségi, társ. és személyi szolgáltatás	305	263	135	135	–	324	285	100	

42. táblázat: A felmérték havi bruttó átlagjövedelme az egyes nemzetgazdasági ágakban (ezer Ft)

8. ábra: A végzettek havi bruttó átlagjövedelme a vállalat telephelye szerint (ezer Ft)

A 8. ábra csak részben igazolja azt a sztereotípiát, miszerint a fővárosban a jövedelmi viszonyok jelentősen jobbakk: a felmérték közül Budapesten munkát vállalók mindössze 14 %-kal keresnek többet, mint a kisvárosokban elhelyezkedett társaik, és 24 %-kal a vidéki nagyvárosokban vagy községekben dolgozóknál.

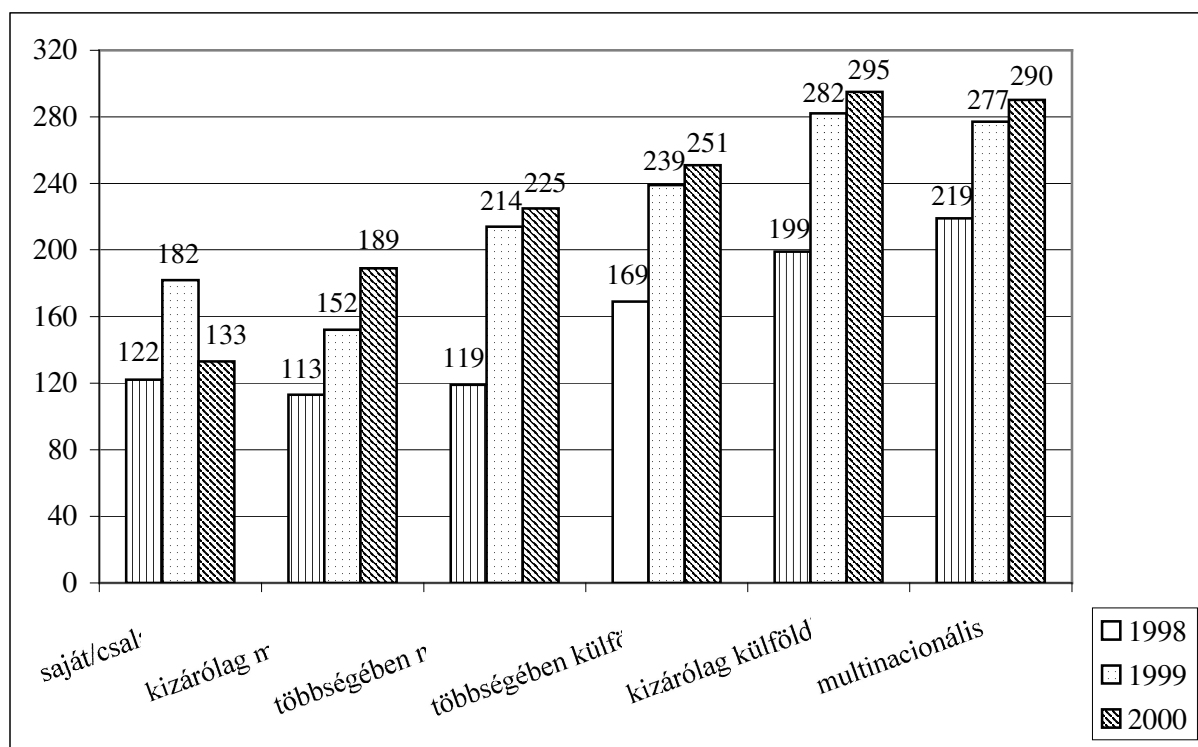
9. ábra: A végzetek havi bruttó átlagjövedelme a vállalat mérete szerint (ezer Ft)

A felmértek jövedelme és az őket alkalmazó cégek mérete között tendenciózus összefüggés nem figyelhető meg, általánosságban viszont elmondható, hogy a kisvállalatoknál dolgozók jövedelme alacsonyabb.

Cégforma	A végzés éve		
	1998.	1999.	2000.
Jogi személyiségű gazdasági társaság	147	210	237
Jogi személy nélküli gazdasági társaság	137	150	122
Szövetkezet	–	–	85
Egyéni vállalkozás	137	215	270
Közszféra	99	137	199
Civil szféra	90	120	–
Egyéb	140	118	152

43. táblázat: A végzetek havi bruttó átlagjövedelme a cégforma függvényében (ezer Ft)

A 43. táblázatban összefoglalt adatok az előző években kapott eredményekkel korrelálnak: a 2000-ben végzetek körében is a jogi személyiségű gazdasági társaságoknál dolgozóknak és az egyéni vállalkozóknak volt a legmagasabb jövedelmük.

10. ábra: A felmérték havi bruttó átlagjövedelme a vállalat tulajdonosi szerkezete szerint (ezer Ft)

Látható, hogy a kizárólag magyar tulajdonú vállalatok kivételével – ahol a jövedelmek növekedése a vizsgált időszakban egyenletes – minden vállalatcsoportnál a jövedelmek növekedésének üteme jelentősen csökkent. Az 1999-es adatsort a saját/családi tulajdonú cégcsoportban két kiugróan magas érték „torzította”; ha viszont az 1998-ban és a 2000-ben végzetek jövedelemkülönbségét tekintjük, meg kell állapítanunk, hogy itt növekedtek a legkisebb mértékben a fizetések (két év alatt alig 9 %-kal, ami reálbércsökkenést jelent). Szembetűnő, hogy a legmagasabb fizetést a multinacionális és a kizárólag külföldi tulajdonú vállalatok dolgozói vihetik haza. Ez a külföldi munkalehetőséggel, kiküldetésekkel, illetve a bérek vállalaton belüli nemzetközi összehasonlíthatóságával is magyarázható.

A felmérés a résztvevők jövedelmi viszonyainak jobb megismerése érdekében a keresethez kapcsolódó juttatásokra is kitért. Ennek jelentőségét mutatja, hogy a válaszolók 49 %-a jelezte, hogy egyéb juttatásban részesül. Ezek közül a legfontosabbak az előző évekhez hasonlóan az étkezési támogatás, az utazás támogatása, mobiltelefon, szolgálati gépkocsi, a „benefitek” között egyre nagyobb szerepet kapnak a teljesítményösztönző juttatások (jutalék, prémium), a továbbképzés (a szakmai, vezetői és nyelvi egyaránt), az egészségmegőrzés és az üdülés támogatása, de még mindig elég magas a pénzbeli garantált juttatások aránya is (13. havi fizetés, karácsonyi jutalom, negyedéves garantált prémium), amivel jellemzően a munkavállalók hűségét, lojalitását díjazták. Egyre csökkenő arányt képvisel a ruhapénz, valamint az albérlet és a letelepedés támogatása.

---

8. Összegzés

Az immár negyedik éve elkészített felmérés részletes elemzése után összegzésként megállapítható, hogy a végzettektől összegyűjtött adatok számos, az Egyetem számára hasznos információt tartalmaznak. A kérdőívet a végzettek 30 %-a küldte vissza, a minta jellemzői jól közelítik az alapsokaságét, így a kapott eredmények alkalmasak a pályakezdő okleveles mérnökök elhelyezkedésének, munkakörülményeinek és életszínvonalának részletesebb megismerésére. A korábbi években készített felmérések eredményei a www.karrier.bme.hu/felmeresek.html címen olvashatóak.

A négy év adatai lehetőséget adnak az adatok összehasonlítására és az esetleges eltérések kiemelésére, esetenként elemzésére is, trendek, tendenciák felismerésére azonban még csak korlátozottan használhatók. A következőkben a felmérés legérdekesebb és legjobban használható következtetéseit és megállapításait ismertetjük a kérdések sorrendjében.

A végzettek átlagéletkora a korábbi évekhez viszonyítva minden kar esetében jelentősen nőtt, s az átlagéletkor továbbra is kiemelkedően magas az Építészmérnöki Karon. Az anonim kérdőívek miatt nem ismerhetjük a tanulmányok időtartamát, azonban valószínű, hogy a végzés kori életkor emelkedése egyben a képzési idő jelentős növekedését is jelenti. E növekedésnek legvalószínűbb oka az 1993-ban bevezetett kreditrendszer, mely az egyetemi közvélekedés szerint is a tanulmányi idő megnyúlását okozta. Ez esetben a képzési idő további növekedése várható, amely adat gazdálkodási-finanszírozási szempontból is igen fontos.

A végzettek 63 %-a vidékről származik, az apák körében a felsőfokú végzettségűek, az anyák körében az érettségivel rendelkezők aránya a legmagasabb. Továbbra is kiemelkedően magas (43 %) a műszaki egyetemet/főiskolát végzett apák aránya. A végzettek 33 %-a házasodott meg, vagy él élettársi kapcsolatban, ez az arány – a vártak megfelelően – a nők körében magasabb. A végzettek 38 %-a rendelkezik saját lakással.

Új kérdésként vizsgáltuk, hogy a végzettek milyen forrásból fedezték egyetemi tanulmányaikat. Az adatok szerint tanulmányaik költségének fedezetét legnagyobb részben, 65 %-ban a családi támogatás jelentette. A végzettek 12 %-nál ez jelentette az egyedüli forrást, s csak 4 %-uk nem vette vagy nem vehette igénybe családjának támogatását. Jelentős arányt képviselnek a döntően az egyetem által folyósított juttatások, összesített arányuk eléri a 20 %-ot, s ebből nem is részesülhetett minden hallgató. A tanulmányok finanszírozásának harmadik legjelentősebb forrása a hallgatók saját keresetéből származott (14 %).

A tanulmányok hasznosságának értékelése sok tényezőtől áll össze. Nem tisztán az egyetemen tanultak értékelése jelenik meg a válaszokban, hanem valószínűleg a szakma megbecsültsége, a karon töltött

---

évek hangulata, a pillanatnyi egzisztenciális elégedettség is fontos tényezők. Mégis, akár a képzések minőségbiztosítási szempontjai között is fontos helye van az erre a kérdésre adott válaszok értékelésének. A rögzített kérdéssor lehetővé teszi, hogy az évről évre történő változásokból tendenciákat figyeljünk meg, s ezeket az oktatáskorszerűsítés folyamatos tervezésekor, vagy a hallgatói szolgáltatások bővítésekor felhasználjunk.

A tanulmányok hasznosságáról alkotott kép szélsőségektől mentes. Az egyetem erősségei közül továbbra is a „szakmai problémákra való felkészítést” emelte ki a végzettek közel kétharmada. A felmérésből az is világosan kiderül, hogy leginkább a gyakorlati képzést, és az oktatás korszerűségét hiányolják a megkérdezettek. Karonként természetesen jelentős különbségek mutatkoznak. Az ilyen kivételeket a vizsgálat ellenőrzéseként is tekinthetjük: a Vegyész-mérnöki Karon, ahol kiemelkedően magas a laborgyakorlatok óraszám, a gyakorlati képzés hiánya nem is jelenik meg a felmérésben. Az „emberi kapcsolatok oktatásának hiánya” és „nem elégséges nyelvtanulási lehetőségek” kategóriákra adott válaszok egyértelműen jelzik, hogy e két terület nem tartozik a képzés erősségei közé, viszont nem is hiányolják őket túlságosan a megkérdezettek.

A végzettek továbbképzés iránti igénye – a korábbi évekhez hasonlóan – jelentős. Elsősorban a szakmai és a közgazdasági továbbképzésekre van igény.

A munkaerő-piaci státus vizsgálata során megállapítottuk, hogy bár a felmérték körében mind a munkanélküliek, mind a gazdaságilag inaktívak aránya elmaradt az egyetemi végzettségűek országos mutatóihoz képest, sajnos növekvő tendenciát mutat: a 2000-ben végzettek között a felmérés időpontjában 3 munkanélküli (0,9 %) volt, és a gazdaságilag inaktívak aránya elérte az 5 %-ot (az egy évvel korábban végzettek körében 2 % volt).

A munkaviszonyban foglalkoztatottak arányának három éve tartó folyamatos növekedési trendje megtört: az idén 76 %-ra csökkent arányuk (az 1999-ben végzeteknél 82 % volt ez az arány). A munkaviszonyban foglalkoztatottak arányának növekedésével párhuzamos jelenség volt a korábbi években végzettek körében a doktoranduszok arányának csökkenése, amely szintén megállt, sőt az 1999-ben végzetekhez képest növekedett.

Az elhelyezkedéssel kapcsolatos kérdésekre adott válaszokból kiderül, hogy a végzősöknek már csak 28 %-a helyezkedik el ismeretség alapján (ez az arány az előző évben még 38 % volt), az egyetemi kapcsolatok (22 %) és állásbörzék (15 %) egyre nagyobb szerepet kapnak a munkahely-keresés során. Az álláskeresők 43 %-a kapott egyetemi segítséget (előző évben 37 %-uk), összességében viszont 72 %-uk igényelte volna, ezért a BME Karrier KözPontnak – mint az egyetemen végzetek elhelyezkedését segítő szervezeti egységnek – további erőfeszítéseket kell tennie hatékonysága javítására, az eredményesen, a hallgatók elvárásainak megfelelően működő szolgáltatási rendszere fejlesztésére.

Az elhelyezkedést segítő tevékenységek közül a legnagyobb érdeklődésre az állasközvetítés és a céginformációk tartanak számot, tehát a hallgatók a közvetlen álláshoz jutást részesítik előnyben az alaposabb felkészülést jelentő karriertervezési- vagy önéletrajz-írási tanácsadással szemben. A cégelőadások és a próbainterjúk az „igénylistán” a középmezőnyben végeztek.

A jelenleg betöltött munkahely vizsgálata során megállapítható, hogy a legtöbben még mindig az első munkahelyen dolgoznak (69 %), és műszaki jellegű munkakört töltenek be, a korábban végzetekhez hasonlóan. Érdeemes kiemelni, hogy a második vagy további munkahelyén dolgozók aránya növekedett (az Építészmérnöki Kar esetén például az 50%-ot közelíti).

Az előző évhez viszonyítva lényegében nem változott a tanult szakmájukat gyakorlók aránya, viszont jelentősen – a korábbi évek kétszeresére – emelkedett a nem a szakmájukban elhelyezkedők aránya. A pályaelhagyók száma a Közlekedésmérnöki és a Vegyészmérnöki Karon a legmagasabb.

A felmérték 18 %-a rendelkezik mellékállással, ami kismértékű csökkenést jelent az elmúlt évekhez viszonyítva. Az Építészmérnöki Karon végzetek körében a legmagasabb a mellékállással rendelkezők aránya (48 %), a többi kar esetén nem haladja meg a 25 %-ot. Ez elsősorban a főállás mellett is végezhető eseti megbízásokkal, tervezési-, rajzolósi munkákkal magyarázható.

A válaszadók 74 %-a elégedett munkahelyével. Ez az arány szintén csökkenést jelent. Vizsgáltuk a szakma presztízsének, a teljesítmény elismerésének, a munka szakmaiságának, a munkakörnek, a beosztásnak, valamint a jövedelemnek az elégedettségre gyakorolt hatását is.

A végzeteket alkalmazó vállalatokról gyűjtött információk lehetővé teszik a pályakezdő felsőfokú végzettségű műszakiak iránti munkaerő-piaci kereslet feltérképezését. Az eredmények összhangban vannak az elmúlt években kapottakkal:

- a válaszolók többségét az építőipari (24 %) vagy az egyéb közösségi, társadalmi és személyi szolgáltatásokkal foglalkozó vállalatok (24 %) alkalmazzák;
- továbbra is kiemelkedő a gazdaságban általánosan is megfigyelhető főváros-központúság (a Budapesten elhelyezkedők aránya 72 %);
- még mindig az 500 főnél több alkalmazottal rendelkező nagyvállalatok dominálnak (arányuk: 32 %); őket a 101-500 főt foglalkoztató közép vállalatok követik 25 %-os részesedéssel – az átlagos arányoktól az Építészmérnöki Kar tér el legjobban, ahol minden évben a végzetek több mint fele (az idén 56 %-a) a 20 fő alatti vállalkozásoknál dolgozik;
- a vállalatok cégforma szerinti vizsgálatával kapcsolatban kiemelendő, hogy a jogi személyiséggel rendelkező gazdasági társaságok (kft, rt.) „részesedése” elsöprő (87 %);
- az előző évben kapott eredményhez hasonlóan a pályakezdő műegyetemisták a legnagyobb arányban a tisztán magyar tulajdonú cégeknél helyezkednek el – a tendenciákat tekintve ki kell emelnünk a multinacionális cégek, valamint a kizárólag külföldi tulajdonban lévő vállalatok arányának lassú emelkedését a saját vagy családi, illetve a kizárólag magyar tulajdonban lévő vállalkozások rovására...

A felmérés talán legnagyobb érdeklődésre számot tartó része a különböző tényezők a munkavállalók jövedelmére gyakorolt hatása. Egyetemi szinten a végzetek bruttó havi átlagjövedelme 230 ezer forint volt, ami 17 %-kal haladja meg az egy évvel és 62 %-kal a két évvel korábbi adatot. A felmérésben részt vevők átlagkeresete 123 %-kal magasabb, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatottaké (ez az Állami Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint 2001-ben 103 ezer forint – a versenyszférában 106 ezer forint, míg a költségvetési szférában 97 ezer forint – volt), és 42 %-kal, mint a szellemi foglalkozásúaké (162 ezer forint). Az átlagjövedelem változását tekintve a karok nagyon vegyes képet mutatnak: míg a közlekedésmérnökök átlagjövedelme 44 %-kal nőtt, az építészmérnököké kismértékben még csökkent is (ez a kismértékű változás a statisztikai hibahatáron belül van, így inkább stagnálásnak tekinthető).

Az átlagjövedelem eloszlását vizsgálva látható, hogy egyetemi szinten a végzetek már csak 9 %-ának kevesebb a bruttó jövedelme 100 ezer forintnál. A jellemző jövedelem 150.000 és 300.000 Ft között van, minden ötödik végzett pedig 300 ezer forintnál is többet keres. Amint az átlagjövedelem alapján is várható volt, a különböző karokon a jövedelemsávok eloszlása nagyon eltérő képet mutat: míg az építészmérnökök egyharmada a legalacsonyabb sávba esik, a Közlekedésmérnöki Karon végzetek között senki sem keres 100 ezer forintnál kevesebbet, de a villamosmérnökök és a gépészmérnökök között is

---

nagyon alacsony az arányuk. Az előző évekhez hasonlóan a Villamosmérnöki és Informatikai Karon volt a legmagasabb a végzetek átlagjövedelme, ami az informatikusok és a telekommunikációs szakemberek iránt támasztott, ezen szektorokban tapasztalható jelentős visszaesés ellenére is fokozott kereslettel hozható kapcsolatba.

A várakozásokkal és az előző évi felméréssel ellentétben a vezetők keresete (241 ezer forint) nem különbözik lényegesen a nem vezető beosztásban dolgozókéétól (236 ezer forint). Ez az eredmény – bár eltér az előző évitől – korrelál a két éve kapott adatokkal. Szintén érdekes, hogy a másodállással rendelkezőknek az esetek többségében alacsonyabb a jövedelme, mint a csak egy munkahellyel rendelkező társaiknak.

A férfiak és nők közötti egyetemi szintű átlagjövedelem-arány az előző évinél (1,68), minden kar esetében jelentősen kisebb (a Gépészmérnöki, a Közlekedésmérnöki és a Villamosmérnöki és Informatikai Kar esetében kapott adat viszont nem tekinthető reprezentatívnak, mivel a nők aránya egyetlen esetben sem haladta meg a 6 %-ot). A többi karon, ahol a nők száma összevethető a férfiakéval, az átlagfizetések között már nincs jelentős különbség (ugyanakkor sajnálatos jelenség, hogy egyáltalán előfordulhat kimutatható eltérés).

A legalább 5 %-os aránnyal rendelkező nemzetgazdasági ágak közül az építőiparban, a feldolgozóiparban, a villamosenergia-, gáz-, hő- és vízellátás területén, valamint a kereskedelemben közel azonosak a jövedelmi viszonyok, míg a szállítás, raktározás, posta és távközlés, illetve az egyéb szolgáltatások területén jóval magasabbak. A fizetések növekedését tekintve megállapítható, hogy minden vállalatcsoportnál a jövedelmek növekedésének üteme jelentősen csökkent.

Az elkészített felmérés végső megállapításaként ki kell emelnünk, hogy az eddig végzett négy felmérés még nem teszi lehetővé stratégiai tervezést segítő trendek, tendenciák felismerését. Ezek megállapításához a jelen felméréshez hasonló, azonos feltételek alapján kiválasztott célcsoportok adatsoraira lesz szükség.